

Harvaturva Oulun poliisilaitoksen alueella

Narratiivinen kirjallisuuskatsaus harvaturvasta.

Kiia Ahola

2/2024

TIIVISTELMÄ

Kiia Ahola: Harvaturva Oulun poliisilaitoksen alueella

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Matti Tuominen & Petri Tuominen

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämä opinnäytetyö on yleiskatsaus harvaturvasta ja harvaturvan toiminnasta Oulun poliisilaitoksen alueella. Harvaturva tarkoittaa poliisilaitosten välistä yhteistyösopimusta, jolloin kiireellisissä hälytyksissä tehtävää lähtee suorittamaan lähin vapaa partio yhteistyölaitosten alueelta. Sopimukseen kuuluu vastuuviikot, jolloin valvontaa laitosten raja-alueilla suorittavat poliisilaitokset vuorotellen. Harvaturva-termiä on käytetty myös harvaan asuttujen alueiden verkoston työnimenä. Kyseisen verkoston toiminta sivuaa myös harvaturva-aihetta.

Opinnäytetyö on tehty kvalitatiivisena tutkimuksena, narratiivisena kirjallisuuskatsauksena. Narratiivisella kirjallisuuskatsauksella löydetty tieto pyritään kokoamaan yhteneväiseksi materiaaliksi, jossa haettavasta tiedosta tehdään yleiskatsaus. Narratiiviseen kirjallisuuskatsauksen piirteisiin kuuluu aineiston etsinnässä ei-systemaattisuus, jolloin joku hyvä lähde on saattanut jäädä huomaamatta. Yleiskatsauksen keskeisimpiä tuloksia on se, että päättäjillä on edelleen halu nostaa esille harvaan asuttujen alueiden toimintaa sekä saada parannettua alueiden turvallisuutta. Katsauksen mukaan tavoitteena on saada laskettua toimintavalmiusaikoja A-kiireellisyysluokan tehtävissä, joka onnistuu poliisilaitosten välisellä yhteistyöllä. Samalla poliisi näkyy kyseisillä alueilla enemmän ja tekee ennalta estävää toimintaa.

Opinnäytetyön tarkoitus on tuoda lukijalle yleiskäsitys harvaturvasta. Opinnäytetyö on tarkoitettu kaikille, jotka ovat kiinnostuneita saamaan tietoa poliisilaitosten välisestä yhteistyöstä harvaan asutuilla alueilla. Lisäksi tästä voi hyötyä he, joita kiinnostaa kyseisten alueiden turvallisuus ja sen ylläpitäminen.

Sivumäärä: 39

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 02/2024

Avainsanat: Harvaturva, yhteistyölaitos, harvaan asuttujen alueiden turvallisuus, Oulun poliisilaitos.

ABSTRACT

Kiia Ahola: Sparse security in Oulu police Department's area

Type of thesis: research-oriented

Publicity: Public

Supervisor: Matti Tuominen & Petri Tuominen

Degree: Bachelor of police services

This thesis is an overview of the harvaturva (short from Finnish 'harvaan asuttujen alueiden turvallisuus', sparsely populated areas' safety and security) and its operation within the Oulu Police Department area. Harvaturva is a cooperation agreement between local police departments (in Finland), where in case of an emergency the nearest available police unit within the area is sent to carry out the duty (regardless of the patrols head department). The agreement includes main responsibility weeks for departments to carry out their duties in the area. The term Harvaturva has also been used as a working title Harvaturva-network for the sparsely populated areas other services, and the operation of this network is also overlapping with the police departments' Harvaturva.

This thesis is a qualitative study, secondly a narrative literature review. The information from narrative literature review is compiled into a coherent body of material, of which an overview is provided. Non-systematic search for material in narrative literature reviews is expected and results in overlooking possible valid sources of information. The key findings of this overview include the Finnish politicians' will to increase the profile of activities in the sparsely populated areas and to improve the security of said areas. Other findings include their will to cut down police operational response times in class A duties, which is achieved with cooperation between police departments. This also helps the police to gain visibility in said areas and perform preventive actions.

The purpose of this thesis is to provide the reader a general idea of harvaturva. It has been written for anyone interested in learning about cooperation between police departments in sparsely populated areas. It may also be useful for those interested in the security of these areas and maintaining it.

Pages: 39

Month and year of review: 02/2024

Keywords: Sparse security, co-operation institute, sparsely populated areas, Oulu police Department's.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	4
3 TEORIA	5
3.1 Harvaan asuttu Suomi poliisin toimintaympäristönä	5
3.2 Tietojohdoinen poliisitoiminta	9
3.3 Tehtävien kiireellisyysluokat ja valmiusajat	10
3.4 Toimintavalmiusajat	11
3.5 Enimmäistoimintavalmiusajat	11
3.6 Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus: Historiasta nykypäivään	13
3.7 Harvaan asuttujen alueiden työryhmät	16
3.7.1 Harvaturva	16
3.7.2 HARVA	17
4 TYÖN TOTEUTUS	18
4.1 Kvalitatiivinen tutkimus	18
4.2 Kirjallisuuskatsaus	19
4.3 Narratiivinen kirjallisuuskatsaus	20
4.4 Kirjallisuuskatsauksen vaiheet	21
4.5 Aineisto ja rajaus	22
4.6 Kirjallisuuskatsauksessa käytetty aineisto	23
5 TUTKIMUS JA SEN TULOKSET	27
5.1 Harvaturva käsitteenä	27
5.2 Harvaturva toiminnan kehitys ja tausta	27
5.3 Harvaturva on yhteistyösuunnitelma	29
5.4 Tapausesimerkkejä Harvaturvayhteistyöstä	30
5.5 Harvaturva Oulun poliisilaitoksella	32
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA OMA POHDINTA	34
6.1 Pohdinta	34
6.2 Jatkotutkimusaiheet	35

6.3 Opinnäytetyö prosessina	35
6.4 Luotettavuus ja eettisyys	37
LÄHTEET	39

1 JOHDANTO

Harvaturvan tarkoituksena on parantaa harvaan asuttujen alueiden turvallisuutta poliisin näkökulmasta. Harvaturvalla tarkoitetaan sopimusta, jonka ovat tehneet viisi eri poliisilaitosta. Näiden poliisilaitosten partiot ajavat kiireellisiä tehtäviä, riippumatta laitosten rajoista. Kyseisellä yhteistyöllä laitosten raja-alueiden vasteajat pienenevät, sillä harvapartiot ovat laitosten rajojen läheisyydessä partiomassa jo valmiiksi. Rajakunnissa poliisien tekemä valvonta lisääntyy ja kansalaisten sekä poliisien välinen kynnyks pienenee. Samalla poliisit suorittavat ennalta estävää toimintaa.

Harvaturvatoiminnasta ei ole kovin paljoa julkista tietoa. Tieto, jota on olemassa, on ripoteltuna monien harvapartiointi artikkeleiden alle. Mielestäni harvaturva-termistä olisi hyvä koota yleiskatsaus aiheesta kiinnostuneille. Opinnäytetyössä tulen kertomaan harvaturvasta narratiivisen kirjallisuuskatsauksen keinoin. Opinnäytetyössä käsitellään harvaturvasopimusta ja harvaturvan historiaa sekä nykypäivän tilannetta. Työssä käydään läpi myös harvaan asuttuja alueita sekä poliisin toimintavalmiusaikoja.

Opinnäytetyöprosessia aloittaessani tiesin, että aiheeni liittyisi jotenkin harvaan asuttujen alueiden turvallisuuteen, mutta tutkimuskysymyksistä sekä ongelmasta en ollut vielä varma. Aloitin harjoitteluni Oulun poliisilaitoksella huhtikuussa 2023 ja pohdin opinnäytetyön aihetta kollegoideni kanssa. Kerroin kiinnostukseni harvavalvontaan ja sain monia hyviä ehdotuksia aiheeksi. Eräs kollega kehotti tutkimaan materiaaleja, jotka liittyvät harvavalvonta-toimintaan. Kyseisistä materiaaleista nousi esille käsite harvaturva. Termiä käsiteltiin materiaaleissa vain ohimennen, mikä herätti oman mielenkiintoni. Halusin tietää aiheesta lisää.

Keskustellessani myöhemmin harvaturva aiheesta koulun opinnäytetyöseminaarissa havaitsin, että monikaan ei ollut kuullut termistä aiemmin. Päätin, että kyseisestä termistä tulisi opinnäytetyöni aihe. Harvaturvasta kertova materiaali on pieninä palasina siellä täällä, jolloin kvalitatiivinen kirjallisuuskatsaus on järkevin vaihtoehto tutkimusmenetelmäksi. Itse opinnäytetyö on parempi tehdä kirjallisuuskatsauksena, jolloin tutkisin toisten tekemiä tutkimuksia ja koostaisin siitä oman yhteenvedon. Mielestäni kyseisestä aiheesta on kannattavaa tehdä kattava yleiskatsaus, koska sillä saa koottua aineiston sekä yleistietoa yhteen paikkaan. Kirjallisuuskatsauksen alalajiksi valikoitui narratiivinen kirjallisuuskatsaus, jonka pääasiallinen tarkoitus on koota kattava yleiskatsaus tietystä aiheesta löytyvästä materiaalista. Halusin, että opinnäytetyöni liittyisi jotenkin Oulun poliisilaitokseen. Oulun poliisilaitos oli helppo yhdistää työhön, sillä se on yksi viidestä yhteistyöpoliisilaitoksesta.

Termi *harvaturva* tarkoittaa tiettyjen poliisilaitosten välistä yhteistyötä, jolloin lähin vapaana oleva poliisipartio lähtee suorittamaan hälytystehtävää. Tällöin ei keskitytä poliisilaitosten rajoihin, vaan

toimitaan poliisilaitos- ja kuntarajojen yli. Kyseiset kunnat ovat ennalta määriteltäviä. Harvaturvassa poliisipartiot ajavat tehtäviä yhteistyölaitosten alueilla¹.

Harva-valvonta tarkoittaa taas harvapartion suorittamaa valvontaa, poliisilaitoksen omissa harvaan asutuissa kunnissa. Poliisilaitokset tekevät harvakuntiin kohdistuvien valvontamatkojen osalta valvontasuunnitelman, jossa on määriteltäviä jokaiselle viikolle valvontakohteet ja painopisteet. Jos aikaa jää, harvapartio suorittaa valvontaa ja lisää samalla poliisin näkyvyyttä näissä kunnissa ja niiden lähialueilla².

Harvakunta tarkoittaa 11 erikseen määriteltäviä kuntaa, jotka on valittu erillisen analyysin mukaisesti. Kyseisissä kunnissa poliisin saapuminen A-luokan tehtävälle kesti vuosina 2018–2020 yli 40 minuuttia³.

Harvaan asutut alueet tarkoittavat kuntia, joiden alueilla asuu n. 5 prosenttia koko Suomen väestöstä. Kyseisillä alueilla välimatkat ovat pitkiä ja asutus harvaa. Yleensä lähin poliisilaitos sijaitsee kymmenien, jopa satojen kilometrien päässä.⁴

Toimintavalmiusaika tarkoittaa sitä aikaa, joka kuluu poliisilla tehtävän vastaanottamisesta siihen asti, kun poliisi on valmiina toimimaan kohteessa⁵. Toimintavalmiusaikaa lasketaan jatkossa vain A-kiireellisyysluokan tehtäville.⁶

Palveluskykyaika tarkoittaa poliisilaitoskohtaisesti tulostavoitteellisesti asetettua aikaa. Jokaisella poliisilaitoksella on oma aikataavoite, jonka sisään partioiden pitää pyrkiä B-kiireellisyysluokan tehtävien vastaanottamisen ja kohteessa valmiina toimimaan- ajan välissä.⁷

Enimmäisvasteaika tarkoittaa taas aikaa, joka määritellään poliisille. Enimmäisvasteaikojen määrittely kirjattiin Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa. Tämän ajan puitteissa poliisin täytyisi olla kohteessa, valmiina toimimaan⁸.

---

¹ Poliisi tehostaa valvonta- ja hälytystoimintaa harvaan asutuilla alueilla 2021.

² Eml.

³ Eml.

⁴ Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä loppuraportti 2019, 5

⁵ Poliisin toimintavalmiusaika 2020.

⁶ Poliisin toimintavalmiusaika työryhmän loppuraportti 2/2020, 30.

⁷ Eml, 30.

⁸ Osallistava ja osaava Suomi- Sanna Marinin hallituksen ohjelma 2019, 79.

Tietojohtoisuus tarkoittaa aineiston tai tiedon keräämistä, joka analysoidaan. Analysoinnin jälkeen tietoa käytetään organisaation toiminnan ohjaamiseen.⁹

---

⁹ Poliisin toimintavalmiusaika työryhmän loppuraportti 2/2020, 28.

2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Pyrin tällä opinnäytetyöllä lisäämään ihmisten tietoisuutta harvaturvasta. Tarkoitus on kertoa niin historiasta kuin nykyhetkestäkin, jotta lukija käsittää haasteet tutkimusongelman takana ja ratkaisun, joka on harvaturvayhteistyö. Käsittelen työssäni myös harvaturvaa Oulun poliisilaitoksen näkökulmasta. Avaan työssäni harvaturvaan liittyvät termit, sillä kyseinen käsite on useimmille melko tuntematon. Poliisin tekemä harvaturvatoiminta ei juurikaan ole tuttu kansalaisille, eikä kaikille poliisissa työskenteleville, joten aiheesta tehty yleiskatsaus kasaisi harvaturvaan liittyvän tiedon yhteen paikkaan, yhdeksi tiedostoksi. Itse harvaturva-aihetta on sivuttu aiemmissa opinnäytetöissä¹⁰, mutta se ei ole ollut kenelläkään pääasiallisena tutkimuskysymyksenä. Edellä mainitut opinnäytetyöt ovat keskittyneet harvaturvavalvontaan Oulun poliisilaitoksella ja kansalaisten mielipidekyselyyn harvaturvavalvonnasta Pihtiputaalla. Harvaturvasta kertova opinnäytetyöni on siis hyvä lisä kyseisten töiden joukkoon.

Tutkimuksen taustalla on aina aihe, josta opinnäytetyön tekijä haluaa saada lisää tietoa tai jota hän haluaa tutkia. Aiheen määrittelee tutkimuskysymys, eli tutkimusongelma, johon tutkija pyrkii saamaan työllänsä vastauksen. Tutkimuskysymys tarkoittaa kysymystä, jolla määritellään koko opinnäytetyö ja sen pohja. Se kertoo myös, miten opinnäytetyö tehdään ja mistä opinnäytetyö koostuu. Opinnäytetyön aineisto on siis käytännössä vastaus tutkimuskysymykseen. Tarkan ja hyvän tutkimuskysymyksen avulla opinnäytetyö saadaan rajattua koskemaan vain tiettyä aihetta. Tarkka tutkimuskysymys helpottaa aiheen rajaamista.¹¹

Tutkimuskysymykset, joihin pyrin saamaan vastauksen opinnäytetyölläni:

- Mikä on harvaturva?
- Miksi harvaturvatoimintaa on lähdetty kehittämään?
- Miten Harvaturva toimii Oulun poliisilaitoksella?
- Miten poliisilaitosten yhteistyö käytännössä toimii?

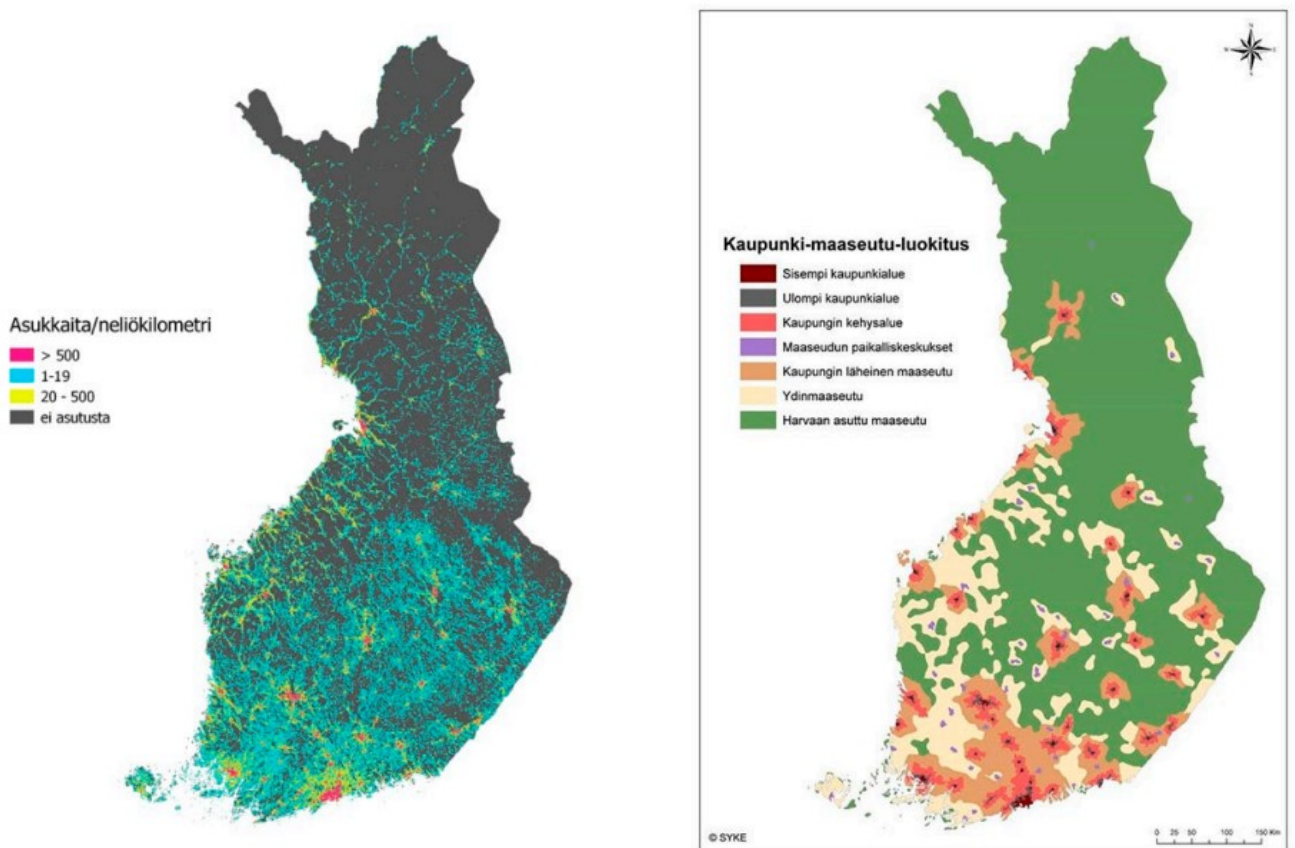
¹⁰ Limma 2021 ja Varis 2022

¹¹ Näpärä 2017, tutkimuskysymyksen muodostaminen.

3 TEORIA

3.1 Harvaan asuttu Suomi poliisin toimintaympäristönä

Suomi on harvaan asuttu maa. Harvaan asuttu maaseutu kattaa Suomen pinta-alasta 68 %. Kyseisten harvaan asuttujen kuntien alueella asui vuonna 2017 noin viisi prosenttia koko Suomen väestöstä (kuva 1). Vuosien 2005–2007 välisenä aika harvaan asuttujen alueiden väkiluku väheni 60 000 asukkaalla ja sama negatiivinen kehitys jatkuu edelleen.¹²

Kuva 1. Väestötiheys neliökilometrin jaolla ja kaupunki-maaseutuluokituksella¹³.

Muuttoliike harvaan asutuilta alueilta lähelle kasvukeskuksia tyhjentää maakuntia asukkaista. Muuttoliikkeelle on monia eri syitä, eikä yksittäistä syytä voida nimetä pääasialliseksi ongelmaksi. Jokaisessa harvaan asutussa kunnassa on eri syyt muuttoliikkeelle. Näitä syitä ovat muun muassa palvelujen vähentyminen (koulut, kaupat, muut palvelut), huoltosuhteen heikkeneminen, työpaikkojen

¹² Poliisin toimintavalmiusaika työryhmän loppuraportti 2/2020, 9.

¹³ Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus 2020, 17.

vähentyminen, väestön ikääntyminen ja työllisyyden lasku tai poliittiset päätökset ja niiden vaikutukset jotka näkyvä useimmiten negatiivisesti.¹⁴ Taulukossa (taulukko 2) vertaillaan vuoden 2002 kaupungin ja maaseudun asukastilannetta vuoden 2022 tilanteeseen (taulukko 3), josta voi havaita huomattavan eron sekä maaseutualueen asukkaiden määrässä, että harvaan asuttujen maaseutujen asukkaiden osalta.¹⁵

Taulukko 2. Vuoden 2002 asukkaat kaupungeissa ja maaseudulla.¹⁶

Väestö 31.12. muuttujina Vuosi, Alue, Kaupunki-maaseutu-luokitus ja Tiedot

	Väestö 31.12.
2002	
KOKO MAA	
KAUPUNKIALUEET	3 477 790
MAASEUTUALUEET	1 675 140
Harvaan asuttu maaseutu	354 122

Taulukko 3. Vuoden 2022 asukkaat kaupungeissa ja maaseudulla.¹⁷

Väestö 31.12. muuttujina Vuosi, Alue, Kaupunki-maaseutu-luokitus ja Tiedot

	Väestö 31.12.
2022	
KOKO MAA	
KAUPUNKIALUEET	4 044 568
MAASEUTUALUEET	1 450 534
Harvaan asuttu maaseutu	259 469

Harvaan asutuilla alueilla ja harvakunnissa asuu vähän ihmisiä. He ovat levittäytyneet kyseisten kuntien alueelle laajasti. Harvaan asutut alueet eivät ole samanlaisia keskenään, vaan ne eroavat toisistaan. Eroavaisuuksia alueiden välillä on muun muassa väestön sekä kulttuurin suhteen,

¹⁴ Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä 2020–2023.

¹⁵ Tilastokeskus, väestörakenne vuodelta 2002 ja 2022.

¹⁶ Tilastokeskus, väestörakenne vuodelta 2002.

¹⁷ Tilastokeskus, väestörakenne 2022.

asukkaiden sosioekonomiset aseman ja paikan alueellisuuden takia. Joillakin alueilla kyläyhteisö on tiivis, toisissa taas asukkaat eivät ole missään tekemisissä toistensa kanssa.¹⁸

Poliisilla on ollut vuosien varrella neljä eri hallintorakennemuutosta: Kihlakuntauudistus, Pora I, Pora II ja Pora III. Uudistusten tavoite on ollut poliisipalveluiden turvaaminen koko maassa sekä hallinnon keventäminen.¹⁹ Viimeisin hankeuudistuksista, jota kutsutaan Pora III:ksi, asetettiin sisäasiainministeriön toimesta vuonna 2012. Sen tarkoituksena oli kehittää poliisin tehokkuutta, vaikka poliisin voimavarat vähenevät. Poliisihallinnossa hanketta toteutettiin vuosina 2014–2015. Pora III:sen tarkoituksena oli yksinkertaistaa poliisin organisaatiota ja lisätä poliisin tehokkuutta. Muutos tapahtui vähentämällä poliisiyksiköiden määrää ja arvioimalla uudelleen sen tehtäväkenttää.²⁰

Vuonna 2012 poliisin toimipisteverkosto koostui pääpoliisiasemista (24 kpl), poliisiasemista (66 kpl), palvelupisteistä (60 kpl) sekä osa-aikaisista lupapalvelupisteistä (13 kpl). Yhdyskuntarakenteen muutoksen myötä, ei sen hetkinen poliisin palvelujen alueellinen kysyntä vastannut enää tarjontaan. Pora III:sen myötä poliisin täytyi korjata kustannusrakennettaan. Esimerkiksi toimitilojen kustannukset nousivat merkittävästi, eikä tilojen käytön tehokkuus ollut enää samalla tasolla kulu- jen kanssa. Yhdyskuntarakenteen ja lakiuudistuksien myötä poliisin palveluiden tarjoaminen muuttui.²¹

Pora III:sen myötä poliisin yksiköt vähenivät ja poliisiasemat sijoiteltiin tarkoituksenmukaisesti toiminnallisiin perusteisiin. Tällä varmistettiin valvonta- ja hälytystoiminnan sekä rikostorjunnan toiminnan taso. Poliisin resurssien turvaaminen harvaan asutuilla alueilla oli myös yksi kriteeri, johon hankkeessa pyrittiin keskittymään.²² Hanketta suunniteltaessa puhuttiin myös poliisiyksiköiden välisestä yhteistoiminnan kehittämisestä. Hankkeen täytäntöönpanovaiheessa harvaan asuttujen alueiden palveluiden turvaamisesta ei tullut ohjeistuksia.²³ Hankkeen myötä poliisilaitokset vähenivät 24 poliisilaitoksesta 11 pääpoliisilaitokseen. Pääpoliisilaitoksia on Rovaniemellä, Oulussa, Kuopiossa, Tampereella, Vaasassa, Kouvolassa, Lahdessa, Turussa, Vantaalla, Espoossa ja Helsingissä. Hanke toteutettiin taloudellisten mutta myös toiminnallisten etujen saavutettavuuden vuoksi.²⁴

---

¹⁸ Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus 2020, 42.

¹⁹ Mansikka-aho 2021, 105 ja 114.

²⁰ Poliisin hallintorakennemuutostusta Pora III – täydentävät päälinjaukset 2013.

²¹ Eml, 3.

²² Eml, 4.

²³ Poliisihallintorakenteen kehittämishanke (Pora III) toimeenpanon loppuraportti 2014, 22, 45.

²⁴ Poliisihallinnon uudistus etenee – poliisilaitosten toimialueet ja toimipisteiden sijaintipaikat päätetty.

Poliisiasemien lakkauttamisen ja niiden vähenemisen myötä kansalaisten matka poliisilaitoksille kasvoi (taulukko 4). Harvaan asutuilla alueilla poliisin palvelun taso on heikompaa, sillä lähin poliisilaitos sijaitsee kymmenien, jopa satojen kilometrien päässä²⁵.

Taulukko 4. Väestön keskimääräinen matka lähimmälle poliisiasemalle ja lupapalveluun vuonna 2021²⁶.

Poliisiasemat ja väestön keskimääräiset matkat

Laitos	Matka lähimmälle poliisiasemalle (km)	Matka lähimpään lupapalveluun (km)
Helsingin poliisilaitos	6,0	9,6
Hämeen poliisilaitos	11,4	11,3
Itä-Suomen poliisilaitos	17,2	15,0
Itä-Uudenmaan poliisilaitos	9,1	8,5
Kaakkois-Suomen poliisilaitos	13,4	11,1
Lapin poliisilaitos	12,9	10,2
Lounais-Suomen poliisilaitos	11,1	12,0
Länsi-Uudenmaan poliisilaitos	11,6	10,3
Oulun poliisilaitos	12,6	13,8
Pohjanmaan poliisilaitos	14,3	12,8
Sisä-Suomen poliisilaitos	11,4	12,3

Harvaan asutuilla alueilla asuu vähemmän väkeä ja alueet tyhjenevät asukkaista. Suurin osa kansalaisista asuu lähellä kasvukeskuksia, jolloin poliisin palveluille on siellä enemmän tarvetta. Muuttoliike johtaa siihen, että poliisi siirtää resurssjensa muuttoliikkeen mukana lähemmäs kasvukeskuksia, joissa kansalaisia ja tehtäviä on enemmän. Tällöin hälytyspalveluiden tuottaminen harvaan asutuilla alueilla on haasteellisempaa ja viranomaisten toimintavalmiusajat pidempiä. Väkiluvun harvenemisen takia hälytystehtäviä on vähemmän harvaan asutuilla alueilla, mutta sielläkin tarvitaan joskus poliisin palveluja.²⁷

²⁵ Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä loppuraportti 2019, 5, 56, 58.

²⁶ Poliisin toimintalähtöinen verkostotarkastelu, julkinen loppuraportti 31.3.2023.

²⁷ Poliisin toimintavalmiusaika työryhmän loppuraportti 2/2020, 9.

Kansalaiset ovat oikeutettuja saamaan palveluita saman arvoisesti, asuivat he sitten harvaan asutuilla alueilla tai kasvukeskuksissa. Tästä syystä poliisi on antanut palvelulupauksen joka tarkoittaa, että ihmiset saavat yhdenvertaista palvelua suhteessa omiin tarpeisiinsa.²⁸ Poliisin antama palvelulupaus tarkoittaa enimmäistoimintavalmiusaikoja, jotka poliisille on määritelty²⁹. Yhdenvertaisella palvelulla tarkoitetaan esimerkiksi aikamääreitä, jolloin poliisin tulisi olla tehtäväpaikalla. Palvelun tulisi olla yhdenvertaisia, asui poliisin palvelujen tarvitsija sitten kaupungissa tai harvaan asutuilla alueilla. Tämä tarkoittaa että, A-kiireellisyysluokan tehtävät ja enimmäistoimintavalmiusajat on määritelty riskialueittain.³⁰ Toimintavalmiusaikojen asettaminen ei poista sitä tosiasiaa, että kasvukeskuksissa ja harvaan asutuilla alueilla toimintavalmiusajat ovat eri suuruisia. Koko valtakunnassa poliisien kiireellisten tehtävien keskimääräinen toimintavalmiusaika on 9,3 minuuttia. Helsingissä poliisin palveluiden saannin kesto on keskiarvoltaan 5,1 minuuttia. Harvaan asutulla alueella tämä avun saanti saattaa kestää jopa 60 minuuttia. Avun saanti on kasvukeskusten ulkopuolella paljon hitaampaa mitä keskuksissa itsessään, määritellään poliisille enimmäisvasteajat.³¹

Poliisin kyvykkyyteen toimia on monia erilaisia ratkaisuja, eikä ainoa ratkaisu ole aseman fyysisen sijainnin muutos. Yksi ratkaisusta on esimerkiksi harvaturva, joka tarkoittaa poliisilaitosten välistä yhteistyötä, laitosrajoista huolimatta.³² Tämän toimenpidesuosituksen pääasiallinen ajatus on lyhentää harvaan asutuille alueille tulevien tehtävien toimintavalmiusaikoja. Näissä harvakunnissa lähin poliisipartio ajaisi A-kiireellisyysluokan hälytystehtävän, poliisilaitosten rajoista riippumatta.³³

3.2 Tietojohtoinen poliisitoiminta

Poliisin toiminta on aina tietojohtoista. Tähän perustuu myös harvaturvatoiminta. Toiminnan tietojohtoisuus tarkoittaa analyysityötä, jota tehdään vuosittain poliisin toiminnasta. Analyysin perusteella voidaan arvioida, missä kunnissa ja paikoissa poliisia on tarvittu. Tietojohtoisuudesta saatavien tulosten perusteella poliisi suuntaa omat resurssinsa sinne, missä kansalaiset liikkuvat ja missä jotakin tapahtuu. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi suuret asutuskeskukset. Harvaturvan toimintaperiaate on juuri päinvastainen: poliisin toimintaa kohdistetaan paikkoihin, jotka ovat poliisitoiminnallisesti hiljaisia alueita. Hiljaisia alueita yleensä ovat juuri harvaan asutut alueet. Kyseisen

---

²⁸ Poliisin toimintavalmiusaika työryhmän loppuraportti 2/2020, 9.

²⁹ Poliisin enimmäistoimintavalmiusaika on poliisin palvelulupaus 2020.

³⁰ Eml.

³¹ Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä, loppuraportti 2019, 56.

³² Poliisin toimintalähtöinen verkostotarkastelu, julkinen loppuraportti 31.3.2023.

³³ Poliisi tehostaa valvonta- ja hälytystoimintaa harvaan asutuilla alueilla 2021.

yhteistyön yksi monista lähtökohdista on parantaa harvaan asuttujen alueiden poliisin tarjoamia palveluita.³⁴

Poliisi kerää tietoa ja dataa jo tapahtuneista asioista. Tätä kutsutaan rikosanalyysiksi. Poliisin keräämä tieto ei keskity vain tapahtuneeseen rikollisuuteen, vaan se tekee analyysiä myös tiedustelutoiminnan avulla. Tätä kutsutaan tiedusteluanalyysiksi. Molemmista saatu tieto analysoidaan. Analysoinnista tullut tieto ja lopputulokset hyödynnetään poliisin organisaation toiminnan ohjaamiseen.³⁵

3.3 Tehtävien kiireellisyysluokat ja valmiusajat

Poliisin hätäkeskukselta saamat tehtävät jaetaan kiireellisyysluokkiin. Kiireellisyysluokkia ovat A-, B- ja C-luokat (taulukko 5). A-kiireellisyysluokan tehtävät kohdistuvat yleensä välittömästi henkeen, terveyteen tai omaisuuteen. Nämä ovat välittömästi hoidettavia tehtäviä, eikä niitä saa laittaa odotukselle ilman pätevää, perusteltavissa olevaa syytä. B-kiireellisyysluokan tehtävällä tarkoitetaan taas tehtävää, joka pyritään hoitamaan viipymättä. Tehtävä voidaan kuitenkin keskeyttää tai laittaa odotukselle, jos partiolle tulee kiireellisempi tehtävä eteen.³⁶ Kyseisissä tehtävissä on kyse yleensä normaalista poliisin hoitamista hälytys- ja kenttätoiminnasta. C-kiireellisyysluokan tehtävät taas eivät edellytä poliisilta välittömiä toimenpiteitä. Tehtävä tulee kuitenkin hoitaa asiakkaan kanssa myöhemmin tai toiminnallisesti sopivasti. Näissä kyse on yleensä kuljetus- tai erityistehtävistä, kuten liikennevalvonnasta.³⁷

Taulukko 5. Koko Suomessa vuonna 2019 tapahtuneiden poliisien hälytystehtävien lukumäärä, jaettuna kiireellisyysluokittain³⁸.

A-kiireellisyys	91 051
B-kiireellisyys	381 560
C-kiireellisyys	551 787
Yhteensä	1 024 398

---

³⁴ Poliisi haluaa näkyä, valvoa ja tavata kansalaisia kaikissa kunnissa 2022.

³⁵ Poliisin toimintavalmiusaika työryhmän loppuraportti 2/2020, 28.

³⁶ Poliisi tehostaa valvonta- ja hälytystoimintaa harvaan asutuilla alueilla 2021.

³⁷ Poliisin toimintavalmiusaika on alkuvuodesta ollut huonoin vuosikymmeneen-uusi hätäkeskustietojärjestelmä nostaa tehtäviä liian herkästi korkeimpaan kiireellisyysluokkaan 2019.

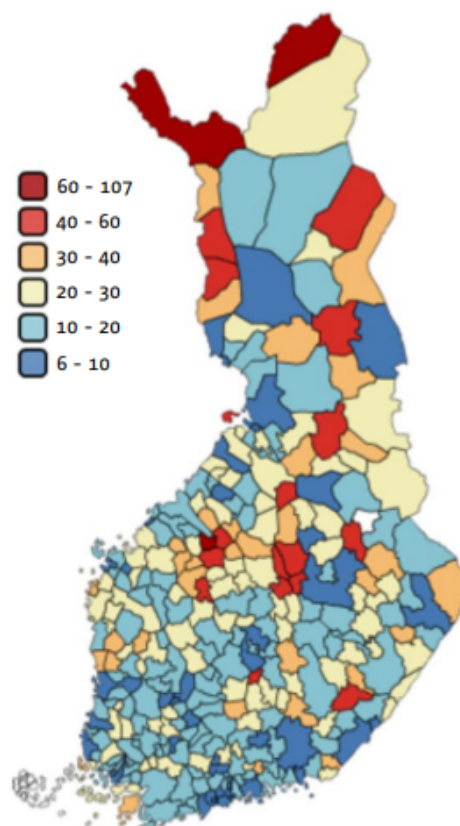
³⁸ Poliisin toimintavalmiusaika työryhmän loppuraportti 2/2020, 13.

3.4 Toimintavalmiusajat

Poliisin toimintavalmiusaika tarkoittaa aikaa, joka alkaa tehtävän vastaanottamisesta ja päättyy kun poliisi on kohteessa ja valmiina toimimaan. Toimintavalmiusaika lasketaan keskiarvona ja se ilmaistaan minuutteina kiireellisyysluokittain³⁹. Yksi harvaturvan perustamisen kulmakivistä on saada A-kiireellisyysluokan hälytystehtävien (taulukko 6) toimintavalmiusajat lyhemmiksi. Yhteistyön avulla toimintavalmiusaikoja saadaan paljon pienemmiksi, koska tehtäviä hoidetaan lähimmän partion periaatteella.⁴⁰

Taulukko 6. Taulukossa toimintavalmiusajat ja A-kiireellisyysluokan tehtävät vuodelta 2019. Karttaan merkattuna kunnittain A-kiireellisyysluokan hälytystehtävät⁴¹.

2019	A-kiireellisyysluokan hälytystehtävät	
	Toimintavalmiusaika	Tehtävälukumäärä
Enontekiö	107,5	8
Utsjoki	67,5	4
Halsua	61,1	5
Pello	55,8	22
Keitele	55,3	7
Pyhäntä	50,7	13
Hailuoto	49,2	4
Rautavaara	47,7	18
Kolari	47,5	47
Savukoski	46,9	6
Puolanka	45,9	29
Lestijärvi	45,7	4
Perho	44,7	26
Soini	42,8	18
Puumala	42,5	25
Pielavesi	42,4	60
Posio	42,2	33
Vesanto	41,6	15
Tervo	41,1	10
Luhanko	40,5	2

3.5 Enimmäistoimintavalmiusajat

Sanna Marinin hallitus kirjasi hallitusohjelmaansa: ”Hallitus lisää viranomaisten läsnäoloa ja näkyvyyttä etenkin alueilla, joissa on heikoin palvelutaso. Poliisille määritellään enimmäisvasteajat koko

³⁹ Poliisi tehostaa valvonta- ja hälytystoimintaa harvaan asutuilla alueilla 2021.

⁴⁰ Poliisi haluaa näkyä, valvoa ja tavata kansalaisia kaikissa kunnissa 2022.

⁴¹ Poliisin toimintavalmiusaika työryhmän loppuraportti 2/2020, 23.

*Suomeen*⁷ 42. Poliisille määritellyt enimmäisvasteajat tuottavat haastavuutta nimenomaan harvaan asutuille alueille, koska siellä poliisin palvelujen tarjonta on heikkoa. Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen⁴³ pitää hyvänä asiana enimmäisvasteaikojen määrittelyn, jatkossa poliisi pystyy antamaan kansalaisille oman palvelulupauksensa enimmäistoimintavalmiusaikojen muodossa. Kyseisellä harvaturvayhteistyösopimuksella saadaan parannettua poliisin palveluiden saatavuutta sekä toimintavalmiusaikoja⁴⁴.

Poliisin toimintavalmiustyöryhmä julkaisi vuonna 2020 raportin, jossa esitettiin toimintavalmiusaikojen tarkasteluun viisiportaisen luokittelun mallia. Kyseistä mallia apuna käyttäen poliisi saa tarkemmin määriteltyä kuntien enimmäistoimintavalmiusajat. Tällöin niin kasvukeskuksissa kuin harvaan asutuilla alueilla asuvat saavat poliisin hälytyspalveluja samassa suhteessa niiden tarpeeseen ja aikaan nähden. Mallin avulla samankaltaisia kuntia pystytään kohtelemaan yhdenvertaisesti.⁴⁵ Edellä mainitussa mallissa otetaan tarkasteluun vain A-kiireellisyysluokan tehtävät (taulukko 7). Kuntien enimmäistoimintavalmiusajat määritellään riskialueittain, käyttäen apuna poliisin toimintavalmiusaikoja. Mallin riskialueita ovat isot kaupungit, kaupunkimaiset kunnat, taajaan asutut kunnat, maaseutumaiset kunnat sekä maaseutumaiset kunnat, joissa on ollut viimeisten viiden vuoden aikana keskimäärin 50 kappaletta A-kiireellisyysluokan hälytystehtävää vuodessa. Enimmäistoimintavalmiusajat lasketaan jatkossa 80-prosenttiin mukaisesti. Se tarkoittaa sitä, että 80 prosenttia A-kiireellisyysluokan hälytystehtävissä, poliisi on kohteessa sen riskialuekohtaisen ajan puitteissa.⁴⁶

---

⁴² Osallistava ja osaava Suomi- Sanna Marinin hallituksen ohjelma 2019, 79.

⁴³ Kolehmainen 2020

⁴⁴ Oulun poliisilaitos 2021 tulossopimus, 1.

⁴⁵ Poliisin toimintavalmiusaika työryhmän loppuraportti 2/2020, 44.

⁴⁶ Eml, 45.

Taulukko 7. Poliisille määritellyt enimmäistoimintavalmiusajat riskialueittain, sekä vuoden 2019 toteutuma⁴⁷.

Riskialueet	ENIMMÄISTOIMINTAVALMIUSAJAT 80 % A-kiireellisyden tehtävistä	TOTEUMA 2019 80 % A-kiireellisyden tehtävistä – toimintavalmiusaika
Isot kaupungit (yli 120 000 asu- kasta)	11 minuuttia	7,13–11,14 minuuttia
Kaupunkimainen kunta	18 minuuttia	6,69–37,37 minuuttia
Taajaan asuttu kunta	30 minuuttia	13,32–47,95 minuuttia
Maaseutumainen kunta	35 minuuttia	18,32–41,60 minuuttia
Maaseutumainen kunta, jossa ka 50 tai alle A-tehtävää vuo- dessa	55 minuuttia	14,23–144,26 minuuttia

3.6 Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus: Historiasta nykypäivään

Tässä luvussa käsitellään harvaan asuttujen alueiden turvallisuutta, alkaen historiasta ja päättyen nykypäivään. Luvussa käydään läpi mistä kaikki on alun perin vuonna 2003 lähtenyt liikenteeseen, mitä asioita vuosien mittaan on nostettu esille eri ohjelmien ja hankkeiden kautta, sekä missä pisteessä harvaan asuttujen alueiden turvallisuuden kanssa ollaan nyt vuonna 2024. Luvussa käydään läpi myös eri ohjelmia: sisäisen turvallisuuden ohjelma, harvahanke, harvaan asuttujen alueiden raportti sekä hallitusohjelmia.

2003: Sisäisen turvallisuuden ohjelmaa alettiin kehittämään Matti Vanhasen aikaan, jolloin huomattiin, ettei sisäiseen turvallisuuteen liittyvää, useampivuotista kehittämissuunnitelmaa ollut tehty. Siispä Vanhanen hallituksineen käynnisti sisäisen turvallisuuden ohjelman valmistelun, nimeltä Arjen turvaa. Ohjelmassa keskityttiin nykytilan arviointiin ja tulevaisuuden uhkatekijöiden kartoittamiseen. Arjen turvaa- ohjelmassa käsiteltiin myös paljon viranomaisten yhteistyön kehittämistä: Mitä parempaa se on, sitä enemmän sisäisen turvallisuuden tuloksellisuus lisääntyy ja palveluiden laadut parantuvat.⁴⁸

Ensimmäisen kerran harvaan asuttujen alueiden turvallisuudesta puhuttiin vuonna **2004:** kehittämissuunnitelmana ja osana yhteistyön tehostamisessa. Jo silloin huomattiin, että sisäisen muuttoliikkeen myötä harvaan asutut alueet jäivät tyhjiksi ja kasvukeskukset täyttyvät.

⁴⁷ Poliisin toimintavalmiusaika työryhmän loppuraportti 2/2020, 46.

⁴⁸ Arjen turvaa, Sisäasianministeriön tiivistelmä: 2004, 4.

Turvallisuuspalvelujen saatavuus pitää turvata kyseisillä alueilla, joten jatkossa täytyy panostaa viranomaisten yhteistyöhön ja sen kehittämiseen.⁴⁹

2005: Sisäasiainministeriö asetti hankkeen (Harvahanke) selvittämään harvaan asuttujen alueiden sen hetkistä tilaa, tulevaisuutta ja kehitysehdotuksia tulevaisuudelle. Jo tällöin oli havaittavissa samanlaisia ongelmia kuin nykyisin: Harvaan asutut alueet tyhjenevät ja suurin osa ihmisistä muuttaa kasvukeskuksiin. He, jotka jäävät asumaan harvaan asutuille alueille, eivät ole palvelujen piirissä yhtä nopeasti kuin kasvukeskuksissa asuvat henkilöt.⁵⁰

2009: Sisäasiainministeriö julkaisi raportin: ”Turvallisuus harvaan asutuilla alueilla”. Raporttia alettiin julkaisemaan 6 vuoden välein, sillä huomattiin, että harvaan asuttuja alueita ei oteta kunnolla huomioon valtakunnallisissa raporteissa. Kyseisissä raporteissa käytettiin keskiarvoja, jotka painottuvat kasvukeskuksiin. Tällöin harvaan asuttujen alueiden oikea tilannekuva jää usein huomaamatta. Harvaan asuttujen alueiden raportti keskittyy nimenomaisesti näiden harva-alueiden kuulumisiin.⁵¹ Raporteissa julkaistaan myös suosituksia, joilla voidaan ylläpitää turvallisuutta mutta myös kehittää sitä näillä alueilla⁵².

Raportissa julkaistiin poliisin vuonna 2009 tekemän turvallisuustutkimuksen tuloksia. Edelleen sama valtioneuvoston päätös piti: Pyritään varmistamaan turvallisuuspalveluja harvaan asutuilla alueilla. Samana vuonna annettiin ehdotus: Harvaan asuttujen alueiden turvallisuutta tulisi seurata säännöllisesti jatkossakin tilanneraporteilla.⁵³

2014: Julkaistiin toinen, harvaan asuttujen alueiden turvallisuusraportti: ”Turvallisuutta harvassa?”. Raportissa käytiin läpi edellisen, vuonna 2009 julkaistun raportin suositusten toteutumiset: tilanne ja turvallisuusraportteja julkaistiin aluehallintoviraston toimesta vuosittain, mutta esimerkiksi kansalaisille tehdyt kyselyt vähenivät huomattavasti. Kyselyjen vähenemisen takia raportteihin ei saatu koottua kansalaisten näkökulmaa asioihin.⁵⁴ Uudessa raportissa asetettiin yhdeksi tavoitteeksi viranomaisten välinen yhteistyö sekä sen edellytykset: koulutus, koordinointi ja selkeät sopimiset

---

⁴⁹ Arjen turvaa, Sisäisen turvallisuuden ohjelma 2004, 84.

⁵⁰ Harvaan asuttujen alueiden turvallisuuspalvelut, 2006.

⁵¹ Turvallisuus harvaan asutuilla alueilla tilanneraportti 2009, 2.

⁵² Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus 2020.

⁵³ Turvallisuus harvaan asutuilla alueilla tilanneraportti 2009, 6.

⁵⁴ Turvallisuutta harvassa? - tilanneraportti 2014, 93.

asioista. Mitä paremmin asioiden sopimukset on hoidettu, sitä selkeämpää yhteistyö on ja se näkyy muun muassa tuloksellisuudessa.⁵⁵

2020: Julkaistiin kolmas harvaan asuttujen alueiden turvallisuusraportti. Raportissa on tehty kattava tilannekatsaus nykytilasta, alueiden turvallisuustarpeista, sekä turvallisuuden toimijakentästä.⁵⁶

Turvallisuusraportissa nousi esille yhtenä isona huolenaiheena toimintavalmiusaikojen suuruus harvaan asutuilla alueilla. Tämä ongelmakohta oli noussut esille valvonta- ja hälytystoiminnan tilan selvityshankkeen loppuraportissa, joka julkaistiin vuonna 2019. Poliisin toimintavalmiusajat ovat pitkiä, jolloin apu viivästyy. Avun viivästyminen taas johtaa siihen, että luottamus viranomaisiin heikentyy ja kynnys avun pyytämiseen suurenee.⁵⁷

Turvallisuusraportissa pohditaan lisäksi operatiivisen toiminnan turvaamista harvaan asutuilla alueilla: Muuttoliike kasvukeskuksiin ei poista sitä, että osa väestöstä jää silti myös maaseuduille. Mitä enemmän kansalaisia muuttaa kasvukeskuksiin, sitä enemmän siellä tarvitaan poliisin palveluja. Se ei muuta sitä tosiasiaa, että maaseuduillakin tarvitaan välillä viranomaisten palveluja. Tästä voimme päätellä, että tämä sama haaste on edelleen olemassa: miten saada poliisin resurssit riittämään ja vasteajat pieneneään harvaan asutuilla alueilla.⁵⁸

2021: Harvaturva yhteistyö. Tietyt poliisilaitokset sopivat harvaturva yhteistyöstä, jolla saataisiin turvattua poliisin palvelujen saatavuus myös harvaan asuttujen alueiden raja-alueilla. Yhteistyö toimii siten, että kiireellisimmät hälytystehtävät ajetaan lähimmän partion periaatteella, laitosrajoista huolimatta. Yhteistyössä on myös tehty suunnitelma, jolloin yhteistyölaitokset hoitavat omien raja-alueiden partioinnin vastuu viikollansa. Tällöin poliisi lisäisi myös näkyvyyttä harva-alueilla.⁵⁹

2019–2023: Sanna Marinin johtama hallitus asetti hallitusohjelmassa yhdeksi tavoitteistaan seuraavaa: ”*Turvataan harvaan asutuilla alueilla ja saaristossa ihmisten oikeudet peruspalveluihin alueiden yhteistyötä tukemalla, uusilla toimintatavoilla ja riittäväillä resursseilla (palveluiden saatavuus, yhteiskunnan turva, liikkumisen edellytykset)*”⁶⁰. Hallitusohjelmassa edellytetään harvaan asuttujen alueiden peruspalveluiden saatavuuden, josta yksi on poliisin palvelut.

---

⁵⁵ Eml, 85.

⁵⁶ Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus 2020, 5.

⁵⁷ Valvonta- ja hälytystoiminnan tila - loppuraportti 3/2019, viitattu sisäministeriön julkaisussa 2020:15, 32.

⁵⁸ Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus 2020, 34.

⁵⁹ Poliisi haluaa näkyä, valvoa ja tavata kansalaisia kaikissa kunnissa 2022.

⁶⁰ Osallistava ja osaava Suomi- Sanna Marinin hallituksen ohjelma 2019, 106.

2023–2027: Petterin Orpon johtama hallituksen hallitusohjelman mukaan pyritään turvaamaan poliisin läsnäoloa koko maassa. Hallitus pyrkii tähän lisäämään poliisin resursseja ympäri Suomen, lisäämään poliisin perusrahoitusta, jota kautta pystytään lisäämään poliisin resursseja.⁶¹ Poliisien määrän lisäys tulisi toivottavasti näkymään myös harvaturvatoiminnassa.

Historiaa katsoessa voi todeta, että harvaan asuttujen alueiden turvallisuus on aiheuttanut huolta jo vuosikymmeniä. Harvaan asutut alueet tyhjenevät ja kasvukeskukset täyttyvät, eikä muuttoliike ole hiipumassa. Harvaan asuttujen kuntien asukkaat tarvitsevat palveluja samalla tavalla kuin kasvukeskuksissakin, joten on hyvä, että harvakuntien turvallisuus pidetään ajan tasalla sekä työryhmien että raporttien avulla.

3.7 Harvaan asuttujen alueiden työryhmät

Työryhmä toimii harvaan asuttujen alueiden turvallisuudesta kiinnostuneiden viranomaisten, järjestöjen, asiantuntijoiden sekä kansanedustajien työryhmänä. Työryhmän tehtävä on seurata jo annettujen toimenpide-ehdotusten toteutumista, antaa omia toimenpide-ehdotuksia, tuoda kuulumisia harvaan asutuilta alueilta sekä tuottaa raportti harvaan asuttujen alueiden turvallisuudesta. Hankkeen raportteja on julkaistu tähän mennessä kolme: vuonna 2009, 2014 ja 2020.⁶²

3.7.1 Harvaturva

Harvaturva nimikkeellä voidaan tarkoittaa myös harvaan asuttujen alueiden työryhmää.⁶³ Vuonna 2020 hankkeen työryhmän nimeksi asetettiin Harvaturva, muulloin sen nimi on ollut ohjaus ja seurantaryhmä⁶⁴. Hanke toimii sisäministeriön alla ja siihen kuuluu edustajia useista eri organisaatiosta: sisäministeriöstä, maa- ja metsätalousministeriöstä, oikeusministeriöstä, Poliisihallituksesta, Suomen Punaiselta Ristiltä, eri pelastuslaitoksilta, Rajavartiolaitoksesta, maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä, Suomen Pelastusalan keskusjärjestöltä, Kirkkohallituksesta sekä muista liitoista, ammattikorkeakoulusta ja järjestöistä. Edellä mainitussa tilannekatsauksessa keskitytään harva-alueiden turvallisuuteen sekä yleisesti että kehitysehdotuksia pohtien. Poliisin toimintaa sivutaan raportissa vain vähän.⁶⁵

---

⁶¹ Vahva ja välittävä Suomi Petteri Orpon hallituksen ohjelma 2023, 179.

⁶² Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus 2020.

⁶³ Eml.

⁶⁴ Turvallisuus harvaan asutuilla alueilla tilanneraportti 2009.

⁶⁵ Sisäministeriö 2020:15.

3.7.2 HARVA

Pääministeri Petteri Orpon aloittaessa oman ministerikautensa kesäkuussa 2023, hallitus päätti jatkaa harvaan asuttujen alueiden työryhmää. Tällä kertaa työryhmä koostuu edustajia jokaisesta eduskuntapuolueesta. Työryhmän nimeksi asetettiin HARVA.⁶⁶

Tämän hetken parlamentaarinen (HARVA) työryhmä asetettiin lokakuussa 2023 ja työryhmän toimikausi tulee kestäämään vuoteen 2027. Työryhmän toiminta tulee edeltäjien tapaan keskittymään harvaan asuttujen alueiden kehittämiseen toimenpide-ehdotuksilla, ongelmakohtien esille nostamisessa, mutta löytämään myös niihin ratkaisuja. Työryhmän tarkoitus on pyrkiä edistämään hallitusohjelman kirjauksia ja seurata omien aloitteidensa etenemistä.⁶⁷

---

⁶⁶ Maa- ja metsätalousministeriön tiedote 19.10.2023.

⁶⁷ Eml.

4 TYÖN TOTEUTUS

Käsittelen opinnäytetyötäni kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin. Kvalitatiivinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen yksi menetelmäsuuntaus. Siinä aineistoja voidaan kerätä ja analysoida monin eri tavoin, jolloin kyseisessä menetelmässä ei ole yhtä oikeaa tapaa tehdä tutkimusta.⁶⁸ Kvalitatiivinen tutkimus koostuu jo aikaisemmin tehdyistä tutkimuksista, tekstimuotoisista aineistoista sekä tutkijan omista päättelyistä ja ajatuksista.⁶⁹ Tällä tutkimuksella pyritään ymmärtämään yksilön omia kokemuksia sekä näkökulmia, haastattelemalla henkilöitä ja havainnoimalla asioita⁷⁰. Kvalitatiivisella tutkimuksella saadaan kerättyä laajasti tarkkaa, mutta aitoa tutkimustietoa⁷¹.

4.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus pyrkii ymmärtämään kohteen ominaisuuksia, merkitystä ja laatua.⁷² Kyseisessä tutkimuksessa tuodaan esille kaikki aiheesta saatu materiaali: sekä positiiviset että negatiiviset asiat. Tärkeä on kuitenkin ottaa huomioon aiheen rajausta, sillä muutoin työ saattaa levitä liian laajaksi, jolloin esimerkiksi tutkimuskysymyksiin vastaaminen sekä analyysin tekeminen on haastavaa. Suunnitelmallisuus on tärkeässä roolissa tutkimusta tehdessä. Mitä parempi suunnitelma on, sitä tarkemmin aineiston saa kerättyä. Aineistoa kerätessä tutkijan kannattaa pohtia menetelmää, jolla analyysin tulee tekemään.⁷³ Tällöin tutkija prosessoi samalla tulevaa analyysiä ja sen tuloksia.

Kvalitatiivinen aineisto saattaa koostua mistä tahansa materiaalista: kuvista, ääni- ja audionauhoista, lehtiartikkeleista, opinnäytetöistä tai muistiinpanoista⁷⁴. Tätä laadullista analyysiä tehdään useasti monilla eri menetelmillä. Tutkijan olisi järkevin tehdä muistiinpanoja jokaisesta aineistosta, jolloin tutkittava aineisto saadaan muokattua tutkittavaan muotoon. Kun aineisto saatu tutkittavaan muotoon, täytyy alkaa analysoida sitä. Omassa työssäni olen keskittynyt kirjoihin, opetusjulkaisuihin, lehtiartikkeleihin, opinnäytetöihin, raportteihin sekä muistioihin.

---

⁶⁸ Auvinen & Tarkiainen 2018.

⁶⁹ Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 9.

⁷⁰ Heikkilä 2014, 8.

⁷¹ Auvinen & Tarkiainen 2018.

⁷² Laadullinen tutkimus, Jyväskylän yliopisto. Luettu 6.2.2024.

⁷³ Auvinen & Tarkiainen 2018.

⁷⁴ Mannila 2023.

4.2 Kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsaus tarkoittaa tiedon keräämistä saatavilla olevista aineistoista. Se on tutkimustapa, jolla tutkitaan jo tehtyjä alkuperäisiä tutkimuksia. Tarkoituksena on kerätä ja tiivistää kyseinen tieto, jolla vastataan opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Tutkijan täytyy huomioida, että kirjallisuuskatsaus ei ole raportti tai essee, ei luettelo, eikä arviointi. Se on kerättyjen aineistojen yhdistäminen, jossa tiivistetään olemassa oleva tieto. Kerätty tieto on toisten tekemien tutkimusten tutkimustuloksia. Nämä muiden tutkimustulokset ovat kirjallisuuskatsauksen aineisto, joka on koottu yhteen. Edellä mainitusta aineistoista tehdään yhteenveto ja myöhemmin omat johtopäätökset.⁷⁵

Kirjallisuuskatsaus tarkoittaa tutkimustekniikkaa ja metodia, jolla pyritään tutkimaan jo tehtyjä tutkimuksia. Kirjallisuuskatsauksessa tutkimusta pyritään tutkimaan kokoamalla vanhojen tutkimusten tuloksia, jolloin näistä tuloksista saadaan perusta uusille tutkimustuloksille. Materiaalin rajaus tapahtuu käyttämällä tiettyjä hakusanoja sekä käsitteitä, joiden avulla saan rajattua lähteitä.⁷⁶

Kirjallisuuskatsauksia on kolme erilaista: kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja meta-analyysi.

Kuvailevan kirjallisuuskatsaus jaetaan kahteen eri alalajeihin, johon kuuluvat narratiivinen sekä integroiva kirjallisuuskatsaus.⁷⁷ Kuvailevalla kirjallisuuskatsauksella tarkoitetaan tietyn, ennalta määrätyn aiheen sen hetkisen kirjallisuuden ja materiaalin laajuuden kartoittamista sekä materiaalin ja näkökulmien tieteellistä arvioimista. Kirjallisuuskatsauksella voidaan selvittää tietyn opinnäytetyön aiheen liittymistä jo tehtyihin tutkimuksiin, mutta myös käsitteelliseen taustaan⁷⁸. Integroiva kirjallisuuskatsaus tarkoittaa ilmiötä, jota tutkitaan ja kuvataan mahdollisimman monipuolisesti. Tämä katsaus antaa laajemman kuvan materiaalista lukijalle.⁷⁹ Integroivassa katsauksessa materiaalia arvioidaan kriittisesti. Tästä voimme siis päätellä, että integroiva katsaus tuottaa uutta tietoa tutkitusta ilmiöstä.

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tarkoittaa taas tiivistelmää, joka tehdään tietyn tutkimuksen materiaaleista ja vastauksista. Tällä nimenomaisella tyyllillä pyritään tutkimaan toisten tekemiä tutkimuksia ja samalla löytämään sieltä yhteneväisyyksiä ja eriävyyksiä. Nämä johtopäätökset

---

⁷⁵ Vilkkä 2023, luku 1

⁷⁶ Salminen 2011, 7.

⁷⁷ Eml, 12.

⁷⁸ Kuvaileva kirjallisuuskatsaus, Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

⁷⁹ Salminen 2011, 8.

voidaan asettaa omaan tutkimukseen tai niiden epäkohdista voidaan rakentaa uusia tutkimuskysymyksiä.⁸⁰

Meta-analyysi jaetaan taas kahteen eri suuntaukseen: kvalitatiiviseen tai kvantitatiiviseen. Kvalitatiivisessa meta-analyysissä tietoa arvioidaan tulkitsevammin ja kuvailevammin. Sitä pyritään selvittämään selittämällä sekä ymmärtämällä, mutta tutkimus pyritään silti tiivistämään kvantitatiivisilla menetelmillä. Kvantitatiivisessa meta-analyysissä tieto taas arvioidaan matemaattisemmin sekä määrellisemmin. Samalla pyritään yhdistämään sekä tutkimuksia mutta myös yleistämään niitä tilastotieteen menetelmin⁸¹. Teen oman opinnäytetyöni kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, jonka alalajina on narratiivinen kirjallisuuskatsaus.

4.3 Narratiivinen kirjallisuuskatsaus

Narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa katsaus tehdään jo olemassa olevasta tiedosta ja tutkimuksista. Katsaus voi olla epäyhteneväisen tiedon kokoamista, tiivistys tai kokonaisnäkemys kyseisestä aiheesta. Kirjallisuuskatsauksen päätavoite on kuitenkin ilmiön ymmärtäminen, eikä ilmiön yleisyyden selvittäminen. Ymmärtämisellä tarkoitetaan tässä asiayhteydessä sen tunnistamista, kyseenalaistamista, vahvistamista ja ristiriitojen tuomista esille. Kirjallisuuskatsauksessa etsitään vastausta siihen, mitä ilmiöstä tiedetään nyt jo, mitkä ovat sen keskeisiä käsitteitä ja mitkä ovat kyseisten käsitteiden keskeiset suhteet. Katsauksessa voidaan kuvata käsiteltävän aiheen kehitystä ja historiaa, mutta myös tutkimusasetelmia sekä teorioita.⁸²

Katsauksessa tiedonhaun valintakriteerit ovat vapaampia. Tietojen hakemisessa positiivista on se, että tutkija saa yhdistellä löydettyjä asioita ja rakennella niiden väliin siltoja, mikä ei olisi mahdollista muissa tutkimusmenetelmissä. Materiaaleista tulisi erottaa yhteneväisyyksiä, että eroja mutta myös keskeisiä ongelmia. Tutkijan tulisi siis tehdä oivalluksia siitä, miten hän saa yhdistettyä alkuperäiset materiaalit toisiinsa.⁸³ Katsauksessa tehdään yhteenveto hankitusta materiaalista. Yhteenveto tulisi tehdä napakasti ja lyhyesti, mutta johdonmukaisesti.⁸⁴ Yhteenvetoon tutkija kerää aineiston, jolla saa vastattua tutkimuskysymyksiin. Kysymykset saattavat tarkentua tai muuttua aineistoa kerätessä.⁸⁵ Narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa lähteitä ei haravoida kovin systemaattisesti, joten

---

⁸⁰ Salminen 2011, 9.

⁸¹ Salminen 2011, 13–14.

⁸² Viikka 2023, luku 1.

⁸³ Eml.

⁸⁴ Salminen 2011, 7.

⁸⁵ Viikka 2023, luku 1.

joku hyvistä lähteistä on saattanut jäädä huomaamatta. Systemaattisuuden puutteen takia kirjallisuuskatsaus onkin vain yleiskatsaus tutkittavasta aiheesta.⁸⁶

Narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa on kolme tapaa, joilla se voidaan toteuttaa: kommentoivasti, toimituksellisesti ja yleiskatsauksena. Yleensä kuitenkin käytetään yleiskatsausta, kun puhutaan narratiivisesta kirjallisuuskatsauksesta.⁸⁷

Valitsin narratiivisen kirjallisuuskatsauksen opinnäytetyöni tutkimusmenetelmäksi, sillä tarkoitukseni ei ole kirjoittaa uutta tietoa aiheestani, vaan koota siitä kattava yleiskatsaus. Yleiskatsaukseni pyrin avaamaan harvaturvan taustaa, niin historiaa, kuin siihen liittyviä ongelmia sekä kasamaan yhteen ratkaisuehdotukset, mitä aiheesta on annettu. Kootun aineiston perusteella teen johdopäätökset aiheesta. Koska aineistoa ei kyseiseen aiheeseen ole kovinkaan paljoa, olisi mielestäni tärkeintä saada tehtyä kattava yleiskatsaus aiheesta. Yleiskatsauksessa ei ole tarkkoja eikä tiukoja sääntöjä sen tekemiseen⁸⁸. Tästä syystä valitsen kirjallisuuskatsauksen alalajiksi narratiivisen menetelmän. Sillä saan kasattua aiheeseen liittyvän materiaalin ei-systemaattisesti.

4.4 Kirjallisuuskatsauksen vaiheet

Kirjallisuuskatsaus on prosessi, joka tulisi jakaa vaiheisiin ennen sen aloittamista. Prosessin jaottaminen pienempiin osiin helpottaa sen tekemistä kuin asioiden hahmottamista. Kyseinen prosessi alkaa tutkimuskysymysten asettamisella. Sen jälkeen valitaan kirjallisuus ja materiaali, mitä katsauksessa tullaan käyttämään. Tämän jälkeen on tärkeää valita ne termit tai hakusanat, jotka vastaisivat asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Seuraavaksi karsitaan pois käyttökelvoton materiaali, valitsemalla esimerkiksi aineiston kieli, julkaisuaika tai sen sisältö. Samalla asetetaan laatutavoitteet, jotta katsaus pysyisi laadukkaana. Edellä mainittujen vaiheiden jälkeen tehdään itse katsaus. Katsauksen suorittamisen jälkeen olisi syytä keskittyä tutkimuskokonaisuuteen, jottei se jäisi liian ohueksi. Katsauksesta saaduista tuloksista tehdään analyysi, joka on prosessin viimeinen vaihe. Siinä raportoidaan tämänhetkinen tieto: selitetään tutkimuksen tulokset, kuvataan tutkimuksen laatu ja osoitetaan tutkimustarve.⁸⁹

---

⁸⁶ Salminen 2011, 7,13.

⁸⁷ Eml, 7,13.

⁸⁸ Salminen 2011, luku 2.1.

⁸⁹ Fink 2005, 3–5. Viitattu teoksessa Salminen 2011, 11.

4.5 Aineisto ja rajaus

Aineisto koostuu teoriasta, joka toimii pohjana opinnäytetyölle. Teorialla tarkoitetaan tässä yhteydessä näkökulmaa todellisuuteen, joka kuitenkin kytkeytyy käsillä olevaan tutkimusongelmaan. Teorian avulla saadaan myös tutkimusta suunnattua tiettyyn suuntaan.⁹⁰ Tarkoituksenani on tuoda lukijoille selkeää, mutta mahdollisimman kattava yleiskatsaus aiheestani, jossa asioista puhutaan asioiden oikeilla termeillä. Tällöin näkökulma harvaturvasta on sanan varsinaisessa merkityksessä todellisuutta. Todellisuutta tuo myös konkreettiset esimerkit, joita olen kirjoittanut työhöni.

Narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa käytetty materiaali ei ole käynyt läpi tarkkaa seulaa⁹¹. Tarkan seulan puuttuminen tarkoittaa, että jokin aiheeseen liittyvä artikkeli on voinut jäädä vähäisemmälle käsittelylle. Se ei välttämättä ole ongelma aineiston rajauksessa, mutta se voi tuottaa haasteita luotettavuutta arvioitaessa. Ennen aineiston hakemista kirjasin ylös käsitteitä, joita käyttäisin apuna aineiston hakemisessa. Käsitteiden kirjaaminen myös rajasi haettavaa aineistoa. Suurin osa näistä käsitteistä muodostui myöhemmin työni avainsanoiksi.

Havaitsin, että suurin osa harvaturvan aineistoista oli harvavalvonnan alla. Tämä asetti haasteita, sillä harvavalvonnan materiaaleissa saattoi olla sivuttuna harvavalvontaa vain muutamalla lauseella. Rajausta tehdessäni keskityin nimenomaisesti harvaturvaan, harvavalvonnan sijaan. Halusin keskittyä harvaturva-termiin ja sen materiaaleihin. Aineistoa etsiessäni kuitenkin totesin, että kyseinen rajaaminen on lähes mahdotonta, koska näitä kahta asiaa on haastava erottaa toisistaan. Molemmat termit ovat käytössä, kun puhutaan harvaan asuttujen alueiden turvallisuudesta.

Osan aineistoista sai rajattua heti alkuvaiheessa pois, sillä ne eivät vastanneet tutkimuskysymyksiini. Aineistoa etsiessäni pyrin käyttämään vain tuoreita aineistoja. Rajasin vanhimmat aineistot pois tutkimuksestani. Muutamassa kohden jouduin tekemään poikkeuksen ja käyttämään vanhoja aineistoja, koska ne kertoivat historiasta. Rajausta tehdessäni päätin ottaa käsittelyyn vain julkiset lähteet, sillä halusin opinnäytetyöstäni julkisen, jotta kaikki ne, joita aihe kiinnostaa pääsee lukemaan opinnäytetyötäni. Tästä syystä en halunnut käyttää tutkimuksessani salattuja tai ei-julkisia lähteitä. Osan aineistosta rajasin pois, jos se oli maksumuurin takana. Määrittelin sisäänotto- ja poissulkukriteerit, jotka helpottivat aineiston rajausta (taulukko 9).

---

⁹⁰ Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 14.

⁹¹ Salminen 2011, 13.

Taulukko 9. Tutkimuksen sisäänotto- ja poissulkukriteerit ⁹².

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
-Aineistot jotka vastaavat tutkimuskysymyksiin	-Aineisto joka ei vastaa tutkimuskysymyksiin
-Ilmainen aineisto	-Maksullinen aineisto
-Aineisto julkisista lähteistä	-Aineisto ei-julkisista lähteistä

Etsin materiaalia eli tutkimuksia, aineistoja, lehtiartikkeleita, kirjoja ja opinnäytetöitä Google Scholar:in kautta ennalta valituilla avainsanoilla. Etsin aineistoa myös Polamk:in kirjaston omista tietokannoista. Osaa näistä avainsanoista käytin yksin, osaa yhdessä AND- tai OR-sanojen avulla. Haussa käytettyjä avainsanoja olivat: harvaturva, Oulun poliisilaitos, yhteistyölaitos, harvaan asutut alueet, HARVA, poliisin vasteajat, toimintavalmiusaika, kiireellisyysluokka, poliisin palvelut, poliisin resurssit, viranomaisten yhteistyö, harvaan asuttujen alueiden turvallisuus, harvahanke, harvakunnat, muuttoliike, kaupunkimaaseutu, raja-alue, sisäisen turvallisuuden ohjelma, viranomaisyhteistyö Oulun poliisi, harvaturva yhteistyö, kvalitatiivinen työ, kirjallisuuskatsaus, sekä narratiivinen kirjallisuuskatsaus.

Aineistoa etsiessäni kokosin samalla hyödylliset aineistot lähdeluetteloksi. Opinnäytetyötä tehdessäni tutustuin jatkuvasti uuteen kirjallisuuteen, mikä oli erittäin hyvä, sillä en työtä aloittaessani tiennyt mitä kaikkea aineistoa kirjoittamisprosessissani tarvitsisin. Kirjallisuuskatsauksen alalajin vuoksi valitsemani kirjallisuus ei välttämättä ole täysin kattavaa. Narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa aineiston haku on ei-systemaattista, joten tutkimuksessani käytetty aineisto on otettu minun valitsemistani lähteistä.

4.6 Kirjallisuuskatsauksessa käytetty aineisto

Tutkimuksen aineistoksi valikoitui materiaalia harvaturva-tiedon ympäriltä. Tietoa oli aluksi haastava löytää. Oikeiden hakusanojen löytyessä prosessi helpottui. Käsitteitä pyöritellessäni vastaan tuli poliisi.fi-sivut ja julkaisut, joiden avulla sain opinnäytetyöni aloitettua. Sisäministeriön sivuilta löytyi aiheeseen liittyvää materiaalia, jotka kertoivat harvaturvan historiasta. Hallitusohjelmat sekä valtioneuvoston julkaisut olivat myös isona apuna tutkimusmateriaalia kerätessä.

---

⁹² Taulukko 9. Tutkimuksen sisäänotto- ja poissulkukriteerit ⁹².

Käytin tutkimuksessani 13 eri lähdettä. Alla olevasta taulukosta (taulukko 10.) käy ilmi aineiston nimi, julkaisupaikka sekä vuosi, tekijät ja perustelut. Perustelu-sarakkeessa on ydinkäsitteet, joita on myös käytetty aineiston rajaamisessa apuna. Kyseiset lähteet sekä sieltä löytyvät materiaalit ovat valikoituneet käyttöön vain, jos niiden avulla on pystynyt vastaamaan alussa asetettuihin tutkimuskysymyksiin.

Taulukko 10. Tietokannat, joita opinnäytetyössäni on käytetty teoriaosuudessa.

Aineisto	Julkaisupaikka ja -vuosi	Tekijät	Perustelut
Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma. 2023:58.	Valtioneuvoston julkaisu, 2023	Valtioneuvosto	Harvaan asutut alueet, harvaan asuttujen alueiden työryhmä, poliisi
Poliisin toimintalähteen verkostotarkastelu. Raportti vaiheesta 1: Tilannekuva ja tarvemäärittely. Julkinen loppuraportti.	Sisäministeriö, 2023	Sisäministeriö	Poliisi, poliisilaitos, toimintavalmiusaika
Poliisi haluaa näkyä, valvoa ja tavata kansalaisia kaikissa kunnissa. Julkaisu.	Poliisi.fi, 2022	Poliisi	Raja-alue, harvaturva, toimintavalmiusajat, yhteistyö, harva-alue, harvaan asuttu alue, harvakunta
Poliisi tehostaa valvonta- ja hälytystoimintaa harvaan asutuilla alueilla. Julkaisu.	Poliisi.fi, 2021	Poliisi	Toimintavalmiusaika, kiireellisyysluokka, raja-alue, harvakunta, yhteistyö, harvavalvonta, harvaturva, yhteistyölaitos

Poliisi, mistä tulet, minne menet? Väitöskirja.	Tampereen yliopisto, 2021	Mansikka-aho, Heikki	Pora, hallintouudistus, poliisilaitos,
Harvavalvonta Oulun poliisilaitoksella. Opinnäytetyö.	Poliisiammattikorkeakoulu, 2021	Limma, Timi	Oulun poliisilaitos, yhteistyölaitokset, harvakunta, yhteistyösopimus, raja-alue
Sisä-Suomen poliisilaitoksen Instagram-julkaisu 7.6.2021.	Sisä-Suomen poliisilaitoksen Instagram, 2021	Sisä-Suomen poliisilaitos	Raja-alue, poliisi, harvaturva, yhteistyö
Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus 2020. Sisäinen turvallisuus. Sisäministeriön julkaisuja 2020:15.	Valtioneuvosto, 2020	Sisäministeriö	Harvaan asuttu alue, poliisin resurssit, vasteaika, harvaturva, harvaturvaverkosto, harvaan asuttujen alueiden turvallisuus
Poliisin toimintavalmiusaika. Työryhmän loppuraportti 2/2020.	Poliisi.fi, 2020	Poliisihallituksen julkaisusarja	Toimintavalmiusaika, harvaan asuttu alue,
Oulun poliisilaitos 2021 tulossopimus.	Poliisi.fi 2020	Poliisi	Harva-alue, Oulun poliisilaitos, toimintavalmiusaika, enimmäisvasteaika
Oulun poliisilaitos, toimintakertomus vuodelta 2019.	Poliisi.fi, 2020	Poliisi	Toimintavalmiusaika, harva-alue, painopiste, Oulun poliisilaitos, yhteistyölaitos, raja-alue
Osallistava ja osaava Suomi- sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta:	Valtioneuvoston julkaisu, 2019	Valtioneuvosto	Harvaan asutut alueet, viranomaisten yhteistyö, poliisin palvelut, enimmäisvasteaika

Pääministeri Sanna Marin hallituksen ohjelma 2019:31.			
Arjen turvaa, sisäisen turvallisuuden ohjelma, 44/2004. Kirja sekä tiivistelmä.	Sisäasiainministeriö, 2004	Sisäasiainministeriö	Sisäisen turvallisuuden ohjelma, viranomaisten yhteistyö, harvaan asuttujen alueiden turvallisuus

5 TUTKIMUS JA SEN TULOKSET

Tässä kohtaa käydään läpi harvaturvaa eri artikkeleiden kautta sekä käsitellään siitä saatuja tuloksia, alussa esitettyjen tutkimuskysymysten avulla. Tutkimuksen päätavoitteena on tehdä yleiskatsaus harvaturvasta, sen historiasta ja nykypäivästä. Tutkimus tehtiin narratiivisen kirjallisuuskatsauksen avulla. Kirjallisuuskatsauksen avulla koottiin tutkimuskysymykseen vastaavat aineistot, joista koostettiin yleiskatsaus.

5.1 Harvaturva käsitteenä

Harvaturva käsite tarkoittaa tiettyjen poliisilaitosten välistä yhteistyösuunnitelmaa. Suunnitelman toteuttavat Oulun-, Lapin-, Sisä-Suomen, Itä-Suomen, Pohjanmaan poliisilaitokset yhdessä. Laitoksen omalla vastuuvuikollansa heidän omat harvapartionsa valvovat ennalta määrätyillä alueilla. Yhteistyölaitosten partiot ajavat myös A-kiireellisyysluokan tehtäviä, huolimatta laitosrajoista.⁹³

Harvaturva tarkoittaa myös harvaan asuttujen alueiden työryhmän nimeä. Harvaan asuttujen alueiden tilaa seurataan työryhmässä, joka koostuu joko viranomaisista, asiantuntijoista sekä järjestöistä tai sitten kansanedustajista. Työryhmä seuraa alueilla tapahtuvaa toimintaa, sekä sen hyvinvointia. Se tekee tarvittaessa esityksiä kehitysehdotuksista ja seuraa niiden toteutumista. Työryhmä vaihtuu aina hallituksen vaihtumisen yhteydessä.⁹⁴

5.2 Harvaturva toiminnan kehitys ja tausta

Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus on nostettu esille jo vuonna 2004. Jo tällöin ongelmana oli, että harvaan asutut alueet tyhjenevät. Kyseisten alueiden tyhjeneminen ei johdu yksittäisistä tekijöistä, vaan niitä on useampia. Näitä tekijöitä on esimerkiksi harvaan asuttujen palvelujen vähentyminen, jonka takia alueen työpaikatkin vähenevät. Molempien tekijöiden takia myös huoltosuhde heikkenee.⁹⁵ Harvaan asutut alueet ovat kärsineet muuttoliikkeestä jo vuosikymmeniä, eikä tilanne ole näillä näkymin muuttumassa. Tästä voi siis päätellä, että sama ongelma on edelleen läsnä: tälläkin hetkellä muuttoliike maalta kasvukeskuksiin on negatiivinen.

Artikkeleista selvisi, että vuonna 2014 Pora III-hankkeen myötä poliisilaitosten määrä supistui 24 poliisilaitoksesta 11 pääpoliisilaitokseen. Muutoksen myötä poliisin palvelut siirtyivät kauemmaksi kansalaisista, vaikka harvaan asutuilla alueilla asuvat kansalaiset tarvitsivat samoissa määrin

---

⁹³ Poliisi tehostaa valvonta- ja hälytystoimintaa harvaan asutuilla alueilla 2021.

⁹⁴ Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus 2020.

⁹⁵ Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä 2020–2023.

poliisin palveluja, kuin kasvukeskuksissakin. Hankkeen suoranainen vaikutus näkyy kansalaisille pidempinä välimatkoina poliisilaitoksille, sekä poliisipartioiden vähenemisenä harvaan asutuilla alueilla.⁹⁶ Havaittiin myös, että kansalaiset muuttavat lähemmäs kasvukeskuksia, jotta saavat palveluita ja työpaikkoja. Tutkimusta tehdessä, vuonna 2024 Suomessa on edelleen sama 11 pääpoliisia asemaa käytössä.

Suomessa kansanedustajilla vaikuttaa olevan vahva tahtotila poliisin toiminnan kehittämiseen. Hallitusten raporttien perusteella ollaan yleisesti huolissaan harvaan asutuilla alueilla asuvien ihmisten turvallisuudesta ja avunsaannista, mutta myös poliisien riittävyydestä kyseisillä alueilla. Tämä ilmenee vertaillen pääministeri Sanna Marinin ja nykyisen pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmia. Marinin hallitus pyrki lisäämään poliisin voimavaroja, jotta rikosten käsittelyajat lyhenisivät. Samalla hallitus asetti tavoitteeksi pyrkiä parantamaan turvallisuutta harvaan asutuilla alueilla, muun muassa poliisin enimmäistoimintavalmiusaikojen määrittelyllä⁹⁷. Petteri Orpon hallitus jatkoi samalla linjalla: Lisäämällä poliisin perusrahoitusta, hallitus pyrki lisäämään myös poliisin henkilöresursseja. Nämä henkilölisäykset tullaan tekemään poliisin operatiivisen toiminnan vahvistamiseen.⁹⁸ Molemmilla hallituksilla on ollut ja on edelleen sama päämäärä: poliisin toiminnan tukeminen poliisin henkilöresurssia nostamalla. Poliisien määrän lisääminen tulee toivottavasti näkymään jatkossa myös harvaturvatoiminnassa: esimerkiksi partioiden lukumäärässä tai poliisilaitosten valvontavuoroihin lisättyinä viikkoina.

Harvaturvan taustalla on tietojohtoisuus. Kyseinen tietojohtoisuus on noussut esille lähes jokaisessa artikkelissa, jossa harvaturvatoiminnasta on puhuttu. Se ei ole mikään ihme, sillä harvaturvatoiminta perustuu nimenomaisesti tietojohtoisuuteen. Tietojohtoisuudella tarkoitetaan analyysiä, joka tehdään vuosittain poliisin toiminnasta. Poliisin toimintaa kohdennetaan tietojohtoisen analyysin avulla myös paikkoihin, joissa poliisia tarvitaan vähän. Kyseistä analyysiä käytetään myös harvaturvan toiminnan kohdistamisessa.⁹⁹ Ilman tietojohtoisuutta, poliisin olisi haastava kohdistaa toimintaansa sitä tarvitseville alueille.

---

⁹⁶ Mansikka-aho 2021, 124, 184.

⁹⁷ Osallistava ja osaava Suomi- Sanna Marinin hallituksen ohjelma 2019, 78–79.

⁹⁸ Vahva ja välittävä Suomi Petteri Orpon hallituksen ohjelma 2023, 179.

⁹⁹ Poliisin toimintavalmiusaika työryhmän loppuraportti 2/2020, 28.

5.3 Harvaturva on yhteistyösuunnitelma

Poliisin toimintälähteenen verkostotarkastelun raportti 1:ssä ehdotetaan yhdeksi ratkaisuksi toimintaa, jonka avulla poliisin kyvykkyyttä saadaan ajoittain, kumppaneihin tukeutuen sekä keskitetysti kohdennettua harvaan asutuille alueille.¹⁰⁰ Juuri tästä toiminnasta harvaturvassa on kyse.

Harvaturvan avulla poliisin toimintavalmiusaikoja saadaan pienennettyä harvaan asutuilla alueilla. Harvaturvalla tarkoitetaan viiden eri poliisilaitoksen kesken tehtyä suunnitelmaa, jossa poliisilaitokset toimivat yhteistyössä kiireellisten A-luokan hälytystehtävien hoitamisessa. Hälytystehtäviä hoidetaan yli kunta- ja poliisilaitosrajojen. Hälytystehtävien suorittamisen lisäksi laitoksilla on yhteistyösopimus valvontaviikoista, jolloin harvapartiot eri laitoksilta valvovat harvakunnissa vuoroviikoin. Yhteistyölaitoksia ovat Oulu, Lappi, Itä-Suomi, Sisä-Suomi sekä Pohjanmaan poliisilaitos.¹⁰¹ Edellä mainittujen laitosten alueet ovat suuria. Se ilmenee esimerkiksi pitkinä välimatkoina raja-alueilta poliisilaitosten keskeisille alueille.¹⁰² Välimatkojen takia poliisin palveluiden tuottaminen on poliisin näkökulmasta haastavaa kyseisillä alueilla. Sama haaste näkyy kansalaisilla avun saamisessa, jolloin se on hidasta. Artikkeleita tutkiessa nousi niistä esille sama ydinasia: harvaturvayhteistyön pääasiallinen tehtävä on kiireellisten hälytystehtävien hoitaminen, välittämättä poliisilaitosten rajoista.

Yhteistyölaitosten alueelta nimettiin analyysin perusteella 11 harvakuntaa. Näissä kunnissa poliisin saapuminen A-kiireellisyysluokan tehtäville on kestänyt jopa yli 40 minuuttia, vuosien 2018–2020 aikana. Kyseisiä harvakuntia ovat Posio, Salla, Soini, Perho, Lestijärvi, Kinnula, Pihtipudas, Vessanto, Keitele, Pyhäntä sekä Rautavaara. Edellä mainitut kunnat ovat valittu tietojohdoisesti. Kriteereinä on ollut muun muassa poliisin A-kiireellisyysluokan tehtäville saapumisaika: yli 40 minuuttia, sekä poliisin vähäinen tehtävien lukumäärä kyseisissä kunnissa.¹⁰³

Yhteistyösopimus koskee nimenomaisesti näitä edellä mainittuja harvakuntia. Kyseiset kunnat sijoittuvat yhteistyölaitosten raja-alueille, joissa poliisin partioita näkyy vähän.¹⁰⁴ Yhteistyölaitosten sopimukseen on kirjattu myös vastuuviikot, jolloin valvonta raja-alueilla sekä -kunnissa tapahtuu. Jokaisella yhteistyöhön lähteneellä poliisilaitoksella on siis ennalta määritellyt toiminta-ajat ja -

---

¹⁰⁰ Poliisin toimintälähtöinen verkostotarkastelu, julkinen loppuraportti 31.3.2023, 12.

¹⁰¹ Poliisi haluaa näkyä, valvoa ja tavata kansalaisia kaikissa kunnissa 2022.

¹⁰² Poliisin toimintälähtöinen verkostotarkastelu, julkinen loppuraportti 31.3.2023.

¹⁰³ Poliisi tehostaa valvonta- ja hälytystoimintaa harvaan asutuilla alueilla 2021.

¹⁰⁴ Sinetti.fi, viitattu opinnäytetyössä Limma 2021, 13.

paikat, jolloin partion täytyy hoitaa valvontaa kyseisillä alueilla¹⁰⁵. Poliisilaitosten harvapartiot tekevät partiointia myös omien laitosten alueella.

Aika jota partiolle hälytystehtävien välissä jää, keskitetään muun muassa aktiiviseen valvontaan, poliisin läsnäoloon, liikennevalvontaan ja näkyvyyteen. Harvaturva-partioiden yksi tehtävistä on myös näkyä ja tehdä ennalta estävää työtä harvakunnissa.¹⁰⁶ Samalla kun partiot näkyvät paikkakunnilla, tekevät poliisin kanssa tehtävää asiointikynnystä matalammaksi. Tällöin kansalaiset voivat tulla kertomaan havainnoistaan sekä ongelmistaan partiolle matalammalla kynnyksellä. Harvaturvassa ei kyse ole vain toimintavalmiusaikojen pienentämisestä, vaan myös epäkohtiin puuttumisesta, matalalla kynnyksellä.

Poliisin vasteaikojen lyheneminen on yksi konkreettisimmista asioista mitä harvaturvassa tapahtuu.¹⁰⁷ Harvaturva-partiot saattavat esimerkiksi olla valmiiksi poliisilaitosten raja-alueilla valvomassa. Tällöin heiltä kuluu vähemmän aikaa ajaa naapurilaitoksen alueelle, kuin vaikkapa kyseisen laitoksen partioilta, jotka lähtisivät keskeltä aluetta ajamaan kiireelliselle hälytystehtävälle. Koska A-kiireellisyysluokan tehtävät kohdistuvat henkeen ja terveyteen, ei ylimääräistä aikaa ole. Tällöin on hyvä, että poliisi pystyy toimimaan lähimmän partion periaatteella ja on nopeasti paikalla. Artikkeleita vertaillen voidaan todeta, että harvaturvan uskotaan olevan yksi nopeimmista ja halvimmista keinoista parantaa poliisin toimintavalmiusaikoja. Muitakin vaihtoehtoja olisi, mutta ne tarkoittaisivat esimerkiksi fyysisten poliisilaitosten lisäämistä tai valvonta- ja hälytystoiminnan työvuorojen aloituspaikkojen muuttamista¹⁰⁸. Ottaen huomioon vaihtoehdon kustannustehokkuuden sekä muutosten hitauden, ei se välttämättä toisi ratkaisua ongelmaan. Tätä opinnäytetyötä tehdessä ei harvaturvatoiminnasta ole julkaistu päivitettyä sopimusta, eikä siis ole tietoa onko kyseiset kunnat analyysissä edelleen ykköspaikalla. Konkreettisia tietoa toimintavalmiusajan lyhenemistä ei myöskään voi ottaa tutkimuksessa huomioon, sillä niitä analyysijä ei ole joko tehty tai ne eivät ole julkisia.

5.4 Tapausesimerkkejä Harvaturvayhteistyöstä

Ensimmäisessä tapauksessa kansalainen ottaa yhteyttä hätäkeskukseen. Siellä järjestelmä etsii lähimmän vapaana olevan partion. Partiota haetaan sekä oman että lähilaitosten alueilta. Tässä tapauksessa hälytystehtävä tulee Kinnulaan, Sisä-Suomen laitoksen alueelle. Tehtävää lähin

---

¹⁰⁵ Poliisi tehostaa valvonta- ja hälytystoimintaa harvaan asutuilla alueilla 2021.

¹⁰⁶ Poliisi haluaa näkyä, valvoa ja tavata kansalaisia kaikissa kunnissa 2022.

¹⁰⁷ Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus 2020.

¹⁰⁸ Poliisin toimintalähtöinen verkostotarkastelu, julkinen loppuraportti 31.3.2023, 6.

vapaana oleva partio on Oulun laitokselta, Haapajärven poliisiasemalta. Tällöin Haapajärven partio lähtee hoitamaan kiireellistä tehtävää, välittämättä laitoksen rajoista.¹⁰⁹

Toisessa tapauksessa Oulun Jokilaaksojen poliisipartio on lähimpänä hälytystehtävää, joka tulee Sisä-Suomen laitoksen alueelle, Pihtiputaalle. Tällöin Jokilaaksojen partio hoitaa Pihtiputaan tehtävän eli hoitaa hälytystehtävän laitosrajoista riippumatta.¹¹⁰ Lähtökohtaisesti poliisilaitosrajat ylittävä toiminta kohdistuu laitosten raja-alueille, eikä niinkään laitosten keskellä sijaitseville alueille (kuva 8)¹¹¹.

Kolmannessa tapauksessa Viitasaarella toimivan Sisä-Suomen poliisilaitoksen partio otti vastaan tehtävän Itä-Suomen laitoksen alueelta, Keiteleeltä¹¹². Vertaillen aiemmin mainittuja tapausesimerkkejä, nousee kaikissa esille sama haaste. A-kiireellisyysluokan hälytystehtävä on tullut poliisilaitosten raja-alueille. Onneksi poliisilaitosten yhteistyösopimus on laadittu, jolloin lähin vapaana oleva partio on löytynyt yhteistyölaitoksen alueelta. Ilman yhteistyösopimusta, poliisipartiolla olisi saattanut kestää paikan päälle ajettaessa yli 60 minuuttia.

---

¹⁰⁹ Poliisi tehostaa valvontaa ja hälytystoimintaa harvaan asutuilla alueilla 2021.

¹¹⁰ Poliisi haluaa näkyä, valvoa ja tavata kansalaisia kaikissa kunnissa 2022.

¹¹¹ Eml.

¹¹² Sisä-Suomen poliisilaitoksen Instagram-julkaisu 7.6.2021.

Kuva 8. Karttakuva poliisilaitoksista Suomessa vuonna 2024 ¹¹³.

5.5 Harvaturva Oulun poliisilaitoksella

Oulun poliisilaitoksen alueelle harvapainopistealueiksi määrytyi Siikalatva, Vaala ja Puolanka, jotka sijaitsevat kolmen yhteistyölaitoksen raja-alueilla. Tilastollisesti heikko alue määriteltiin tässä tilanteessa tehtävämäärien, toimintavalmiusaikojen mutta myös poliisin tehtäväsidonnaisuuksien puitteissa. Analyysin perusteella tehtyjen tilastojen valossa harva-alueille määriteltiin painopistealueet, joihin harvapartiot erityisesti keskittäisivät toimintaansa.¹¹⁴

Oulun poliisilaitoksen toimintakertomuksessa vuonna 2019 kerrottiin tulostavoitteiden toteutumisesta. Partioiden tekemää valvontaa oli kohdennettu keskeisille alueille, keskeisenä ajankohtana. Samana vuonna keskityttiin toimintavalmiusaikojen parannukseen poliisin palveluiden osalta tilastollisesti heikoilla alueilla. Vertailun vuoksi on nostettava esille myös Oulun poliisilaitoksen vuoden 2021 tulossopimus ja siinä asetetut strategisten tavoitelinjaukset. Niissäkin korostettiin tietojohtoisesti esille nousseita harva-alueita ja tietojohtoisuudesta saatuja analyyskejä. Tavoitteet tulitisiin

¹¹³ Toimimme koko Suomessa, 2024.

¹¹⁴ Oulun poliisilaitoksen toimintakertomus vuodelta 2019, 6.

toteuttamaan lisäämällä poliisin näkyvyyttä juuri niillä harva-alueilla, jotka ovat nousseet esille tietojohdoisessa toiminnassa ja niistä saatavissa analyyseissä. Tavoitteena on myös keskittyä näkyvään ennalta estävään toimintaan enemmän. Kyseisellä sopimuksella saadaan parannettua poliisin palveluiden saatavuutta sekä parannettua toimintavalmiusaikoja.¹¹⁵

Oulun poliisilaitoksen toimintakertomuksessa nostettiin esille poliisin palvelut harvaan asutuilla alueilla, jotka asetettiin muutama vuosi myöhemmin strategisiksi tavoitelinjauksiksi. Tutkimuksesta voimme siis havaita, että Oulun poliisilaitos osoittaa vahvaa sitoutumista harvaan asuttujen alueiden palveluiden saatavuudessa. Tutkimusta tehdessä ei ollut saatavilla tietoa kyseisten strategisten linjausten toteutumisesta.

---

¹¹⁵ Oulun poliisilaitos 2021 tulossopimus 1, 4.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA OMA POHDINTA

Asetin opinnäytetyöni alussa tutkimuskysymykset, jotka liittyvät harvaturva aiheeseen. Tutkimuskysymyksiin pyrin saamaan vastaukset opinnäytetyölläni. Tavoitteena oli koota yleiskatsaus harvaturvasta. Mielestäni ainoa tapa on harvaturvatoiminta, on ainoa tapa jolla poliisipartio saadaan harvaan asutulle alueelle nopeasti. Näillä alueilla lähin poliisilaitos saattaa olla jopa satojen kilometrien päässä. Pora III:sen myötä kansalaisten ja poliisilaitosten välinen matka lisääntyi. Poliisien määrä väheni merkittävästi uudistuksen myötä. Poliisien vähentyminen vaikuttaa automaattisesti poliisin palveluun ja kansalaisten turvallisuuden tunteeseen.

Ongelmaan ehdotettiin ratkaisua vuonna 2019: harvaturva-toimintaa. Kyseisellä toiminnalla tuotaisiin alueille pientä helpotusta, sillä partiot olisivat laitosrajojen läheisyydessä, suorittaisivat näkyvää valvontaa sekä ennalta estävää toimintaa. Mielestäni on positiivista, että harvaan asutulla alueella on saatu ratkaisu poliisin näkyvyydelle sekä vasteaikojen pienenemiselle. Avoimeksi kehittämiskohdaksi jää edelleen se, miten poliisin palvelut saadaan lähemmäksi kansalaisia, ja miten vastaajat saataisiin kyseisillä alueilla pysyvästi pienemmiksi.

Katsauksen lopputuloksia ovat, että harvaturva on tällä hetkellä ainoa ratkaisu, jolla poliisi saa tarjottua yhdenvertaisen palvelun kansalaisille, heidän asuinpaikastansa riippumatta. Toinen lopputulos on, että harvaan asuttujen alueiden toimintaa tulisi seurata vuosittain. Tämä olisi tärkeää, jotta siellä asuvat kansalaiset eivät unohtuisi ja jäisi ilman poliisin palveluita. Uskon, että myös harvaan asuttujen alueiden asukkaat haluavat kokea turvan tunnetta kotipaikkakunnillaan. Siispä onkin hyvä, että harvaturva tuo poliisia lähemmäksi kansalaista omalla toiminnallaan.

6.1 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä kvalitatiivinen tutkimus alalajina kirjallisuuskatsaus aiheesta harvaturva. Opinnäytetyön haasteena oli termien sekavuus. Avasin termit heti työn alussa, jotta lukija tietää mistä puhutaan. En löytänyt paljoa materiaalia julkisista lähteistä, joten tein narratiivisen kirjallisuuskatsauksen jo olemassa olevista aineistoista. Mielestäni kyseinen menetelmä oli ainoa oikea ratkaisu tähän aiheeseen. Yleiskatsauksessa pyrin etsimään aineistoa yleisesti, jolloin opinnäytetyöstäni saataisi mahdollisimman kattava yleiskatsaus aiheesta ja siitä olisi mahdollisimman paljon hyötyä lukijoille. Mielestäni sain vastaukset kaikkiin asettamiini kysymyksiin aineistoa kerätessäni ja opinnäytetyötä tehdessäni.

Harvaturvasta on saatavilla vähän materiaalia. Se mitä löytyy, on harvaan asuttujen alueiden aineistoissa. Uudempia tulossopimuksia tai toimintakertomuksia ei löytynyt enää vuoden 2021 jälkeen julkisina. Kyseisen materiaalin saavutettavuus toi haastetta tutkimuksen luotettavuuden

kannalta, sillä en voinut vertailla vuoden 2019 tavoitteita ja tuloksia vuoden 2023 tavoitteisiin ja tuloksiin. Tästä edellä mainitusta syystä en kyennyt ottamaan nykyhetken tilannetta huomioon tehdessäni opinnäytetyötä, joten tämän hetken tilanne tavoitteiden osalta ei ole selvä.

6.2 Jatkotutkimusaiheet

Harvaan asuttujen alueiden kehittämis ehdotuksia on edelleen joka vuosi tuotava esille, koska yhteiskunta muuttuu ja sen myötä muuttuu myös kansalaisten kohtaamat haasteet. Samalla kun kehittämis ehdotuksia kerrotaan, olisi tärkeää seurata edellisten kehittämis ehdotuksien toteutumista. On hyvä, että joku taho pitää harvaan asuttujen alueiden puolia, koska he eivät itse siihen välttämättä pysty yhteneväisen verkoston puuttumisen takia. Ihmisten tasa-arvoisen kohtelun takia, on hyvä tuoda esille harvaan asuttujen alueiden haasteita. Kyseiset ongelmat eivät välttämättä tule edes mieleen kasvukeskuksissa asuville, jolloin he eivät osaa katsoa asioita harvaan asuttujen alueiden näkökulmasta, eikä näin ollen osaa ajaa heitä hyödyttäviä asioita.

Tulevaisuudessa olisi mielenkiintoista lukea päivitettyä tietoa harvaturvatoiminnasta sekä sen tuloksista. Tällä hetkellä poliisin toiminnasta harvaan asutuilla alueilla on vain arvailuja sekä yksittäisten kansalaisten mielipiteitä. Mielenkiintoista olisi myös tietää kansalaisten mielipiteistä harvaturvan näkyvyyden ja toiminnan osalta heidän silmin. Tällöin saataisiin kuulla, onko harvaturvatoiminnasta ollut konkreettisesti hyötyä.

Poliisin tulee edelleen arvioida omaa toimintaansa ja yrittää kehittää sitä. Harvaturvatoimintaa voisi myös kehittää kansalaisilta tulleen palautteen perusteella, sillä he itse asukkaina tietävät parhaiten, missä ongelmat piilevät. Poliisin täytyy silti ottaa huomioon tietojohdoisuus harvaturvasta, joka myös voisi olla tutkimuksen aiheena: onko työskentelytavasta ollut enemmän hyötyä vai haittaa. Myös hätäkeskuslaitoksen kokemuksia olisi hyvä selvittää: mikä on heidän resurssinsa ja kokemuksensa hälyttää poliisipartioita toisen laitoksen alueelle tai kokemuksia harvaturvasta hätäkeskuspäivystäjän näkökulmasta.

6.3 Opinnäytetyö prosessina

Opinnäytetyön tekemisestä puhuttiin koulussa jo ensimmäisillä viikoilla. Silloin minulla oli kaksi aihevaihtoehtoa, joista toinen oli harvavalvonta. Mietiskelin aihettani ja sen rajaamista, mutta en tehnyt aiheen suhteen vielä ratkaisua. Päätin kuitenkin, että opinnäytetyöni on jotenkin liityttävä harvaan asuttujen alueiden turvallisuuteen.

Luin Hakalan kirjoittaman Hyvä, parempi, valmis-opinnäyteoppaan ¹¹⁶ ennen prosessin aloittamista. Kirjan lukeminen selkeytti ajatuksiani opinnäytetyöstä sekä sen teosta. Sain konkreettisia neuvoja ja ohjeita opinnäytetyön prosessista, joten aloittaminen tuntui helpommalta.

Kun opinnäytetyön aloittamisen aika koitti, huomasin, että opinnäytetyö harvavalvonnasta Oulun poliisilaitoksen alueelle oli jo tehty. Koska työt oli julkaistu hiljattain, ei sitä kannattanut lähteä päivittämään. Harvavalvonta-materiaaleja selatessani silmiini osui useamman kerran harvaturva-käsite. Suoraa selitystä ei käsitteelle oikein mistään löytynyt. Se herätti entistään mielenkiintoani. Olin monta kertaa kuullut samoissa yhteyksissä puhuttavan sekä harvavalvonnasta että harvaturvasta. Ihmiset sekoittivat kansankielessä kyseiset käsitteet ja niistä puhutaan yhtenä ja samana asiana.

Keskustellessani opinnäytetyön aiheesta työharjoittelussa kollegoiden kanssa sekä Poliisiammattikorkeakoulun opettajien kanssa opinnäytetyöseminaarissa, huomasin että monikaan ei tiennyt harvaturvasta juuri mitään. Keskustelujen kautta ymmärsin, että tästä aiheesta minun oli kirjoitettava. Kun opinnäytetyön aihe oli elokuussa 2023 päätetty, aloin tutkimaan kirjallista materiaalia sekä koamaan aineistoa, joka liittyisi aiheeseen. Aineistoa etsiessäni törmäsin jo tutuksi käyneeseen ongelmaan: materiaalia ei kyseisestä aiheesta ole paljoakaan. Harvaturva termi painuu monesti harvavalvonta termin alle, jolloin harvaturva sekoittuu harvavalvontaan. Kyseistä termiä ei ollut missään materiaalissa avattu ja eikä kerrottu sen pääasiallisesta tarkoituksesta.

Olin miettinyt työni menetelmäksi kvalitatiivista tutkimusta sekä kirjallisuuskatsausta. Materiaalin vähyyks mietitytti ja pohdin, pitääkö opinnäytetyön muotoa vaihtaa. Pohtiessani muutaman tutkimusmenetelmän välillä, vastaan tuli narratiivinen kirjallisuuskatsaus. Siinä tarkoitus on tehdä yleiskatsaus jo tehdyistä tutkimuksista ja materiaaleista. Materiaalien etsiminen tutkimuksessa on kuitenkin ei-systemaattista, joten minun ei tarvinnut stressata sitä, tuleeko kaikki lähteet varmasti tutkittua riittävän tarkasti. Materiaalin vähyyks narratiivisessa katsauksessa koitukin myöhemmin ongelmaksi. Mietin jo aiheen vaihtamista, mutta sen laajentaminen riitti.

Etsin tietoa useilla eri käsitteillä, useista eri lähteistä. Saatavilla olevassa materiaalissa asiasisältö oli hyvin saman tyyppistä, jonka takia lähdeluettelo on pitkä. Käsitteitä tarkentaessa ja hakuehtoja laajentaessa löysin sekä edellisen että nykyisen hallituksen hallitusohjelmat. Näistä tietoperusta alkoi kertyä. Käsitteiden tarkentumisen myötä löysin myös sisäministeriön internet-sivut, jotka sopivat lähteiksi. Samalla tutustuin poliisityötä ohjaaviin tahoihin ja heidän sivuihinsa. Opin ymmärtämään lisää muun muassa poliisin työn taustalla vaikuttavasta poliittisesta päätöksenteosta. Ymmärsin myös, kuinka iso merkitys poliitikkojen työllä on poliisin arkityöhön.

---

¹¹⁶ Hakala J 2022.

Alun kankeuden jälkeen löysin materiaalia ja sain kerättyä sitä lähdeluetteloksi. Hahmottelin alustavan sisällysluettelon, sekä suunnitelman opinnäytetyön aikataulusta. Aikataulun mukaan opinnäytetyön ensimmäinen versio tulisi palautettavaksi tammikuussa 2024. Materiaalia kerätessäni ja työtä kirjoittaessani ymmärsin, että harvavalvonnalla ja harvaturvalla onkin vielä enemmän yhteistä.

Pitkin kirjoittamisprosessia huomasin, että vaikeinta työssä oli menetelmän eli narratiivisen kirjallisuuskatsauksen ymmärtäminen. Aina ymmärtäessä yhden prosessin vaiheista, piti alkaa sisäistämään toista. Vaiheista saatu palaute joko sekoitti omaa ymmärtämistä tai antoi ahaa-elämyksen. Kirjallisuuskatsausten monimuotoisuus teki haastavaksi vertaisoppimisen: jokainen katsauksista oli erilainen, vaikka kulkivatkin narratiivisen kirjallisuuskatsauksen alla. Luin monia eri kirjallisuuskatsauksia läpi ja yhdistelin niistä tämän oman versioni. Taaksepäin opinnäytetyö-matkaani katsoessa, alan ymmärtämään matkalta tekemäni muistiinpanot ja alan ymmärtämään mitä narratiivinen kirjallisuuskatsaus tosiasiaassa on.

6.4 Luotettavuus ja eettisyys

Kirjallisuuskatsaus tarkoittaa katsausta jo tehdystä kirjallisuudesta. Tämä tarkoittaa sitä, että lähdeaineistonani toimii muiden kirjoittama kirjallisuus sekä tutkimukset ja niiden tulokset. Narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa tarkoituksena on tehdä yleiskatsaus harvaturva-aiheesta. Kirjallisuuskatsauksessa teen yhteenvedon muiden henkilöiden kirjoittamista tutkimuksista ja havainnoista, joista koostan oman yhteenvetoni. Kuten kirjallisuuskatsaukseen kuuluu, siinä viitataan toisten tekemiin teksteihin. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu, että viittaukset käytettäviin materiaaleihin on tehty oikein¹¹⁷. Tällöin toisten kirjoittajien tekemää työtä kunnioitetaan ja he saavat tekemästään työstä oman arvostuksensa.

Opinnäytetyöni yksi kulmakivistä on tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistus hyvästä tieteellisestä käytännöstä (HTK). Hyvä tieteellinen käytäntö ohjaa noudattamaan toimintatapoja, jotka tiedeyhteisöt ovat tunnustaneet: rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta sekä tarkkuutta tekemässäni tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja niiden esittämisessä sekä tutkimusten ja tulosten arvioinnissa.¹¹⁸

Olen pyrkinyt löytämään mahdollisimman kattavasti tietoa aiheestani, jotta tutkimuksen luotettavuus ei kärsisi. Materiaaleja kootessani huomasin usein päätyväni samoille sivuille, jotka näkyvät lähdeluettelossa. Olen käyttänyt työssäni muun muassa valtioneuvoston sekä sisäministeriön

---

¹¹⁷ Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK). Tenk.fi, 9.10.2023.

¹¹⁸ Eml.

julkaisuja. Sisäministeriössä julkaistaan esimerkiksi poliisin työtä koskeva lainsäädäntö. Mielestäni edellä mainittuja sivustoja voi käyttää luotettavana lähteenä opinnäytetyössä.

Törmäsin opinnäytetyötäni tehdessä jatkuvasti samaan ongelmaan eli materiaalin vähyyteen. Olen käyttänyt työssäni vain julkisia lähteitä. Siksi kirjallisuutta ei välttämättä ole systemaattisesti selattu ja osa hyvistäkin lähteistä on saattanut jäädä käyttämättä. Toisaalta nimenomainen systemaattisuuden puute kuuluu narratiiviseen kirjallisuuskatsaukseen. Tällöin olen pyrkinyt yhteenvetoon, joka kertoisi opinnäytetyön tekohetken tilanteesta harvaturvassa ja siihen liittyvistä asioista.

LÄHTEET

Auvinen, A ja Tarkiainen, E 2018: Soluessee: Kvalitatiivinen tutkimus. Proakatemian esseepankki. Luettavissa: [Soluessee: Kvalitatiivinen tutkimus – Proakatemian esseepankki](#) luettu 18.1.2024.

Haikansalo, A ja Korander, T 2/2022: Opinnäytetyöohje. Opinnäytetyön prosessi, toteutus ja arviointi poliisi (AMK) -tutkinnossa. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyöohje

Hakala, J T 2022: Hyvä, parempi, valmis: Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. Gaudeamus. Sisäinen lähde.

Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä, loppuraportti 2019. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2019:22, Helsinki. [Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarisen työryhmän loppuraportti \(valtioneuvosto.fi\)](#) luettu 8.11.2023

Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä 2020-2023. Maa- ja metsätalousministeriö. Luettavissa: [Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä 2020-2023 - Maa- ja metsätalousministeriö \(mmm.fi\)](#) luettu 3.2.2024

Harvaan asuttujen alueiden turvallisuuspalvelut. Sisäasiainministeriön julkaisuja 39/2006. Julkaistu 2006. Luettavissa: [Harvaan asuttujen alueiden turvallisuuspalvelut \(kuntaliitto.fi\)](#) luettu 10.11.2023

Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus 2020. Sisäinen turvallisuus. Sisäministeriön julkaisuja 2020:15. Luettavissa: [Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus 2020 \(valtioneuvosto.fi\)](#) luettu 13.11.2023.

Heikkilä T, 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. PDF-tiedosto. Luettavissa: [Dia 1 \(tilastollinentutkimus.fi\)](#) luettu 9.1.2024.

Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK). Tutkimuseliittinen neuvottelukunta, verkkojulkaisu. Päivitetty 9.10.2023. Luettavissa: [Hyvä tieteellinen käytäntö \(HTK\) | Tutkimuseettinen neuvottelukunta \(tenk.fi\)](#) luettu 9.1.2024.

Jamk.fi, Opinnäytetyö – Thesis, kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Luettavissa: [2.3 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus \(AMK & YAMK\) | Opinnäytetyö – Thesis \(jamk.fi\)](#) luettu 24.10.2024.

Karttakuva poliisilaitoksista Suomessa. Toimimme koko Suomessa. Poliisi.fi. Luettavissa: [Toimimme koko Suomessa - Poliisi](#) luettu 3.1.2024.

Kolehmainen, S 2020: Poliisin enimmäistoimintavalmiusaika on poliisin palvelulupaus. Luettavissa: [Poliisin enimmäistoimintavalmiusaika on poliisin palvelulupaus - Poliisi](#) luettu 10.1.2024

Laadullinen tutkimus 28.10.2021, Jyväskylän yliopisto. Luettavissa: [Laadullinen tutkimus — Jyväskylän yliopiston Koppa \(jyu.fi\)](#) luettu 6.2.2024.

Limma, T 2021: Harvavalvonta Oulun poliisilaitoksella. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäyte-työ.

Maa- ja metsätalousministeriön tiedote 19.10.2023. Luettavissa: [Parlamentaarinen työryhmä etsimään ratkaisuja harvaan asuttujen alueiden erityiskysymyksiin \(valtioneuvosto.fi\)](#) luettu 20.11.2023.

Mannila, M 2023: Työkaluja laadulliseen tutkimukseen, SeAMK 14.02.2023. Luettavissa: [Työkaluja laadulliseen tutkimukseen | @SeAMK-verkkolehti](#) luettu 2.11.2023.

Mansikka-aho, H. 2021: Poliisi, mistä tulet, minne menet? Valtionhallinnon rakenneohjelmien tavoitteiden toteutumisen arviointi poliisin hallintorakenneuudistuksissa. Tampereen yliopisto. Johtamisen ja talouden tiedekunta. Väitöskirja.

Näpärä, L 2017: Tutkimuskysymyksen muodostaminen. Artikkel, 30.3.2017, spoken.fi. Luettavissa: <https://spoken.fi/tutkimuskysymyksen-muodostaminen/> luettu 6.2.2024.

Osallistava ja osaava Suomi- sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta, Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019. Valtioneuvoston julkaisu 2019:31. Luettavissa: [Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019 \(valtioneuvosto.fi\)](#) luettu 3.11.2023.

Oulun poliisilaitos, toimintakertomus 2019. POL-2020-10220. Luettavissa: [Oulun poliisilaitoksen toimintakertomus 2019](#) luettu 10.1.2024.

Oulun poliisilaitos 2021 tulossopimus. POL-2020-79684. Luettavissa: [Tulossopimus 2021 - Oulun poliisilaitos](#) luettu: 14.12.2023.

Poliisin enimmäistoimintavalmiusaika on poliisin palvelulupaus. Poliisi, 9.7.2020. Luettavissa: [Poliisin enimmäistoimintavalmiusaika on poliisin palvelulupaus - Poliisi](#) luettu 31.1.2024.

Poliisi haluaa näkyä, valvoa ja tavata kansalaisia kaikissa kunnissa. Poliisi.fi, 22.11.2022. Luettavissa: [Poliisi haluaa näkyä, valvoa ja tavata kansalaisia kaikissa kunnissa - Poliisi](#) luettu: 3.1.2023.

Poliisihallinnon uudistus etenee – poliisilaitosten toimialueet ja toimipisteiden sijaintipaikat päätetty. Sisäministeriön tiedote 13.6.2013. Luettavissa: [Poliisihallinnon uudistus etenee – poliisilaitosten toimialueet ja toimipisteiden sijaintipaikat päätetty - Sisäministeriö \(intermin.fi\)](#) luettu 3.2.2024.

Poliisihallintorakenteen kehittämishanke (Pora III) toimeenpanon loppuraportti. 4/2014. Poliisihallituksen julkaisusarja. Luettavissa: [julkaisu_4_2014.pdf \(poliisi.fi\)](#) luettu 3.2.2024.

Poliisin hallintorakennemuutos Pora III – täydentävät päälinjaukset. Sisäasianministeriön julkaisu 6/2013. Luettavissa: [julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79042/Poliisin_hallintorakennemuutos_Pora_III.pdf](#) luettu 3.2.2024.

Poliisi tehostaa valvonta- ja hälytystoimintaa harvaan asutuilla alueilla. Poliisi.fi, 25.5.2021. Luettavissa: [Poliisi tehostaa valvonta- ja hälytystoimintaa harvaan asutuilla alueilla - Poliisi.fi](#) luettu 25.09.2023.

Poliisin toimintalähtöinen verkostotarkastelu. Raportti vaiheesta 1: Tilannekuva ja tarvemäärittely. Julkinen loppuraportti 31.3.2023. Sisäministeriö. Luettavissa: [Poliisin toimintalähtöinen verkostotarkastelu \(intermin.fi\)](#) luettu 31.1.2024.

Poliisin toimintavalmiusaika. Poliisihallituksen julkaisusarja. Poliisi.fi, 2020. Luettavissa: [Poliisin toimintavalmiusaika - Poliisi](#) luettu 12.1.2024.

Poliisin toimintavalmiusaika. Työryhmän loppuraportti 2/2020. Poliisihallituksen julkaisusarja. Luettavissa: [Poliisin toimintavalmiusaika raportti](#) luettu 2.2.2024.

Poliisin toimintavalmiusaika on alkuvuodesta ollut huonoin vuosikymmeneen – uusi hätäkeskustietojärjestelmä nostaa tehtäviä liian herkästi korkeimpaan kiireellisyysluokkaan. Kaleva.fi, 9.8.2019. Luettavissa: [Poliisin toimintavalmiusaika on alkuvuodesta ollut huonoin vuosikymmeneen – uusi hätäkeskustietojärjestelmä nostaa tehtäviä liian herkästi korkeimpaan kiireellisyysluokkaan | Kaleva](#) luettu 5.1.2024.

Saaranen-Kauppinen A & Puusniekka A, 2009: Menetelmäopetuksen tietovaranto KVALIMOTV, kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. PDF-dokumentti. Tampereen yliopisto. Toinen vedos. Luettavissa: [kvalimotv.pdf \(tuni.fi\)](#) luettu: 9.1.2024.

Salminen, A 2016: Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopisto. PDF-dokumentti. Luettavissa: [Microsoft Word - Opetusjulk. 62, lopull. \(uwasa.fi\)](#) luettu: 2.11.2023.

Sisä-Suomen poliisilaitos Instagram-julkaisu, 7.6.2021. Luettavissa: <https://www.instagram.com/p/CPz9wPGIOM-/?igsh=aXVwZDVjdDJtYjE2> luettu 9.2.2024.

Sisäasiainministeriö 44/2004. Arjen turvaa. Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Helsinki, Sisäasiainministeriö.

Sisäasiainministeriö: Arjen turvaa, sisäisen turvallisuuden ohjelma, 2004. Tiivistelmä. Helsinki.

Tilastokeskus, väestörakenne vuodelta 2002. [Väestö 31.12. muuttujina Vuosi, Alue, Kaupunki-maaseutu-luokitus ja Tiedot. PxWeb \(stat.fi\)](#)

Tilastokeskus, väestörakenne 2022. [Väestö 31.12. muuttujina Vuosi, Alue, Kaupunki-maaseutu-luokitus ja Tiedot. PxWeb \(stat.fi\)](#)

Turvallisuus harvaan asutuilla alueilla, tilanneraportti 2009. Sisäasiainministeriön julkaisuja 20/2009. Luettavissa: [Turvallisuus harvaan asutuilla alueilla \(valtioneuvosto.fi\)](#) luettu 10.11.2023.

Turvallisuutta harvassa?, tilanneraportti turvallisuudesta harvaan asutuilla alueilla. Sisäministeriön julkaisu 6/2014. Luettavissa: [Turvallisuutta harvassa? \(valtioneuvosto.fi\)](#) luettu 10.11.2023.

Vahva ja välittävä Suomi, Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58. Luettavissa: [Vahva ja välittävä Suomi : Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023 \(valtioneuvosto.fi\)](#) luettu 3.11.2023

Valvonta- ja hälytystoiminnan tila -selvityshankkeen loppuraportti 3/2019. Poliisihallitus 2019. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/tietoa_poliisista/julkaisut/julkaisu/valvonta_ja_halytystoiminnan_tila_selvityshankkeen_loppuraportti?docID=86272. Luettu toisen käden tietona, sisäinen lähde.

Varis, E 2022: Kansalaisten mielipiteitä harvavalvonnasta. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö.

Vilka, H. 2023: Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Helsinki, Art-house. Luettavissa: [Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina | Ellibs Luokuhjelma \(ellibslibrary.com\)](#) luettu 26.1.2024.